

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Освітня програма	2399 Географія
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	014 Середня освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	2399
Назва ОП	Географія
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Спеціалізація (за наявності)	014.07 Географія
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Прасул Юлія Іванівна, Вакал Юлія Сергіївна, Воронка Володимир Петрович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	27.09.2021 р. – 29.09.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/samoocinka_014_osvita.pdf
Програма візиту експертної групи	https://drive.google.com/file/d/1gIURle-mkHEmQec-NzFC_H2D9GUPeIaG/view

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП Середня освіта (Географія) відкрита у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича у 2018 році. У 2021 році відбувся її перегляд відповідно до введеного Професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Незважаючи на відносно малий період функціонування даної та аналогічних освітніх програм, Університет поступово займає ринок освітніх послуг, пов'язаних з підготовкою вчителя для закладів загальної середньої освіти. Раніше ця функція більшою мірою неформально закріплювалася за педагогічними інститутами-університетами. Освітня програма Географія в рамках спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) функціонує повноцінно в умовах староосвоєного освітнього середовища з його історією, традиціями, культурою, побутом. ОП забезпечена матеріальними ресурсами, кваліфікованим науково-педагогічним персоналом, базами проведення практик, охоплена увагою і турботою керівництва Університету і факультету, спричинює жвавий інтерес серед роботодавців. Залучення класичного університетського освітнянського простору до підготовки вчителів закладів загальної середньої освіти, очевидно, сприятиме підвищенню престижу вчительської професії і праці, посилить контакт вчених з освітянами, дасть стимул до розвитку спільних наукових проєктів. Щодо відповідності акредитаційним критеріям, то здійснений ґрунтовний акредитаційний аналіз показав в основному відповідність функціонуючої освітньої програми Географія спеціальності 014.07 Географія вимогам до акредитації освітніх програм. До перспектив розвитку та удосконалення даної ОП слід віднести створення кабінету методики навчання (технологій) географії, приведення до відповідності силабусів окремих освітніх компонентів. Дана ОП за усіма підкритеріями відповідає критеріям до акредитації освітніх програм. Виявлені у межах підкритеріїв слабкі сторони є несуттєвими, оскільки можуть бути усунені або виправлені у короткі строки. В узагальненому вигляді повна відповідність акредитаційним критеріям виявлена за підкритеріями 1.1, 1.3, 1.4, 2.1, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 3.1, 3.2, 3.4, 4.3, 4.4, 4.5, 5.1, 5.2, 5.4, 6.2, 6.3, 6.6, 7.3, 7.4, 7.5-8.2, 8.3, 8.4, 8.6, 8.7, 9.2, 9.3. Окремі слабкі сторони виявлені в межах підкритеріїв 1.2, 2.2, 2.3, 2.4, 3.3, 4.1, 4.2, 5.3, 6.1, 6.4, 6.5, 7.1, 7.2, 7.6, 8.1, 8.5, 9.1, у відповідності до чого були надані рекомендації щодо їх усунення чи виправлення.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Серед найвагоміших досягнень в межах даної освітньої програми та запроваджених позитивних практик слід у першу чергу вказати на освоєння у межах даної ОП та в межах університету загалом освітніх програм з педагогічним спрямуванням. Такий напрям діяльності властивий і є звичайним для педагогічних університетів, а для класичних педагогічний напрям є досить новим. Прикладом позитивних практик ЕГ вважає впровадження на магістерському рівні асистентської та педагогічної практик, які доповнюють одна одну, закріплюючи навички підготовки і проведення лекцій та практичних занять з підготовкою та проведенням уроків у ЗЗСО. Слід відзначити у якості сильної сторони збалансованість між обсягом географічних, психолого-педагогічних і методичних складових ОП. Позитивною практикою є впровадження в освітній процес такої передової, необхідної і важливої складової ОП як «Інклюзивна педагогіка». Чіткість і зрозумілість правил прийому за освітньою програмою та їх щорічне оновлення з врахуванням особливостей власне освітньої програми, відсутність у тексті документу дискримінаційних положень ЕГ також вважає позитивною практикою, яку слід розвивати й надалі. Сильною стороною даної ОП ЕГ вважає і високу міру її студентоцентрованості в освітньому процесі та поєднання освіти і науки у межах педагогічної спеціальності. Здобувач може проявити свої здібності у багатьох додаткових видах професійної діяльності. Сильною стороною визначено також доповнюваність методів одних освітніх компонентів методами інших. Наявність повного комплексу силабусів та робочих програм як за основними освітніми компонентами, так і за вибірковыми, чіткість і зрозумілість процедурних аспектів проведення контрольних заходів за даною ОП ЕГ також вважає сильними сторонами даної ОП. Позитивною практикою ЕГ вважає практику стимулювання кращих здобувачів стипендією від меценатів, персональне рейтингування викладачів та рейтингування кафедр з відповідним диференційованим їх фінансовим стимулюванням. Позитивною практикою ЕГ вважає ведення випусковою кафедрою сторінки зі студентським блогом, де кожен здобувач може проявити свою професійну ерудицію і підготувати професійний матеріал за власним інтересом і отримати на нього відповідні відгуки. Так само ведення сторінки на ютуб-каналі розширює пізнавальну активність здобувачів у професійному відношенні і теж є позитивною практикою.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Серед слабких сторін слід відзначити слабке (епізодичне) залучення провідних в Україні вчених-педагогів з методики географії до освітнього процесу з метою передачі набутого досвіду у галузі методики навчання географії. Для цього гарантові ОП слід розробити план заходів із залучення таких фахівців до викладання окремих тематичних лекцій, проведення майстер-класів, отримання консультацій щодо оформлення кабінету методики навчання географії чи консультацій з підготовки магістерських робіт методичного змісту. Слабкою стороною ЕГ вважає наявність освітніх компонентів, які забезпечують формування психолого-педагогічних навичок викладача ЗВО, а не вчителя ЗЗСО, а також часткова відповідність даної ОП професійному стандарту щодо культурної компетентності, інноваційної та проєктувальної фахових компетентностей. Недостатнє залучення здобувачів даної ОП до програм академічної мобільності також ЕГ вважає слабкою стороною. Ті здобувачі, які залучалися до академічної мобільності на рівні бакалавра могли би бути задіяні і на рівні магістра до цього процесу. Очевидно, що тут відіграла свою роль технічна помилка у нормативному документі, яким дозволяється участь у програмах академічної мобільності магістрам лише починаючи з другого курсу. Групі забезпечення ОП та гарантові слід

ретельніше переглянути силабуси і робочі програми окремих ОК на предмет відповідності їх суті назвам ОК, а також вимогам до переліку попередньо вивчених дисциплін. Ознайомлення з «Положенням про засади безконфліктних ...» показало, що в ньому нечітко виписана процедура звернення учасників конфлікту і порядок його вирішення. Для цього необхідно чітко сформулювати процедуру звернення учасників конфлікту і внести відповідні зміни до документу та перезатвердити його у новій редакції. Серед слабких сторін слід відзначити такі, як невідповідність публікацій викладача змістові освітнього компоненту за окремими ОК, епізодичне і несистематичне залучення фахівців-практиків до реалізації освітнього процесу. Слід зазначити про таку важливу вимогу як наявність у приміщенні факультету пункту громадського харчування. Тому відсутність у приміщенні факультету пункту громадського харчування (їдальні чи буфету) визначено ЕГ як слабку сторону. Також відсутній доступ до електронних курсів дисциплін на платформі Moodle для сторонніх осіб – експертній групі так і не вдалося потрапити на платформу з метою ознайомлення та перевірки на відповідність матеріалам самоаналізу. Слабкою стороною діяльності ОП та університету є відсутність сторінки соціально-психологічного центру, що знижує поінформованість здобувачів (особливо перших курсів) про наявність в університеті такої служби. Тому слід звернути увагу керівництва ЗВО на необхідності створення такої сторінки. У відповідному Положенні (див. аналіз критерію 7) слід виокремити процедури розв'язання конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями та дискримінацією.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Проведений експертний аналіз ОП «Географія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти засвідчив, що дана ОП має чітко багатоаспектно сформульовану ціль: підготовка ерудованого конкурентоздатного фахівця для викладання географії в середній школі, який володіє фундаментальною теоретичною базою фахових дисциплін, методологією наукового дослідження, сучасними інформаційними технологіями, здатного до творчої науково-педагогічної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення. Сформульований фокус ОП спрямований на підготовку вчителя географії для закладів загальної середньої освіти регіону через підготовку випускника до викладацького, організаційно-виховного та науково-дослідницького напрямів діяльності і цілком відповідає сформульованій цілі ОП. Сформульована мета відповідає місії ЗВО у частині «підготовки високопрофесійних, конкурентноспроможних фахівців, здатних активно діяти в умовах ринкової економіки та соціального партнерства» (пункт 1.5 Стратегічного плану розвитку...) (<https://drive.google.com/file/d/oB1ffApaX3KANTThWYkpqR3FMNkRXVVMxRlZZcz1d2ZVdEZZ/view>). Цілі ОП відповідають змістові «Стратегічного плану розвитку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на 2019-2026 роки», зокрема завданням 2, 3, 4, 5, 7 Стратегічного плану (пункт 1.7). Аналіз цього документу вказав на науково-інноваційне спрямування стратегії ЗВО, спрямоване на «поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітніх програм» (пункт 1.8 «Преамбули», пункт 15 розділу «Освітній процес», пункти 1, 2, 5, 13, 14, 16, 18 розділу «Наука та інновації»). Під час зустрічі експертної групи з керівником та менеджером ЗВО ректор Роман Петришин наголосив на тому, що науково-інноваційний розвиток залишається для університету головним, а підготовка фахівців для закладів загальної середньої освіти є досить новим напрямом діяльності, який перебуває у стадії свого становлення і розвитку. Започаткування університетом підготовки вчителів було здійснене у відповідності до потреб регіонального ринку освітніх послуг, зокрема з підготовки вчителів для закладів загальної середньої освіти, в тому числі й вчителів географії. Таким чином підготовка вчителів за даною ОП має певне суспільне призначення і цінність, а університет таким чином виконує важливу суспільну місію. Упродовж здійснення експертизи експертна група переконалася в тому, що підготовка вчителів географії здійснюється за принципом поєднання навчання і досліджень. Це підтверджується зокрема тематикою дипломних робіт, серед яких більшість – з методики навчання географії.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Експертна група під час ознайомлення з документальною базою за даною ОП, а також за результатами спілкування у фокус-групах, зокрема зі стейкхолдерами, академічним персоналом та випускниками, переконалася в тому, що відбувається залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та програмних результатів навчання: зокрема, у фокус-групі з академічним персоналом д.пед.н., доцентка Чубрей О.С. повідомила про врахування у даній ОП ПРН,

пов'язаних з педагогічною діяльністю (ПРН14). На важливості ПРН 16 наголосили академперсонал П. Чернега, Б. Рідуш та випускники Ілчу В. та Мельничук К., які підтвердили необхідність ґрунтовної практичної підготовки здобувачів. Зустрічі зі стейкхолдерами відбувалися 11.03.2021 р. та 12.04.2021 р. ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&data\[5075\]\[id\]=14058](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&data[5075][id]=14058)). Підтвердженням цього є додатково надані ЗВО документи (протокол №14 засідання кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії від 06 квітня 2021 р., протокол №9 кафедри економічної географії та екологічного менеджменту), де обговорені результати цих зустрічей. У ЗВО також підписаний і чинний на момент здійснення акредитаційної експертизи договір з Департаментом освіти і науки Чернівецької ОДА та Чернівецької міської ради на проходження педагогічної практики здобувачами у закладах загальної середньої освіти, у тому числі і даної ОП. На зустрічі у фокус-групі з роботодавцями були присутні директори та заступники директорів шкіл, які висловилися на підтримку даної ОП та її важливість для регіону і наголосили на тому, що їх пропозиція щодо збільшення частки практичної підготовки (зокрема педагогічної практики) була врахована гарантом і ЗВО. Так, Дмитро Глобак (директор Глибоцького ліцею) повідомив, що виступає за збільшення обсягу практичної підготовки здобувачів, зокрема педагогічної практики. Микола Боднарюк (директор Опришненської ЗОШ) у розмові сказав, що змін до даної ОП не подавав, але випускниками даної ОП задоволений. Зустріч у фокус-групі зі здобувачами підтвердила факт пропозицій здобувачів щодо розширення переліку вибіркових ОК. Зустріч у фокус-групі з випускниками показала, що вони не стоять осторонь освітнього процесу в університеті, зокрема за даною ОП. Вони підтримують тісний контакт з викладачами випускової кафедри і також вносили пропозиції зі збільшення обсягу практичної підготовки. Також на зустрічі випускники висловили побажання звернути більше уваги в освітньому процесі на географічні інформаційні системи, а також на впровадження в освітній процес за даною ОП таких розділів або тем: «Інтелект України», «Аутсорцінг» та на вирішення географічних задач. Як рекомендація від випускників прозвучала впровадити на випусковій кафедрі чи факультеті курси з підготовки випускників ЗЗСО до ЗНО. Стейкхолдерами виступають також представники академічної спільноти інших ЗВО, зокрема вчених-педагогів з методики географії. Під час акредитаційної експертизи прикладів залучення таких стейкхолдерів і їх внеску у дану ОП не виявлено.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Тенденції розвитку спеціальності в Україні спрямовані на підвищення престижу вчительської праці та вчителя у суспільстві. Відповідним чином реагує і ринок праці в Україні, потребуючи таких фахівців. Галузевий контекст засвідчує той факт, що більшість випускників з класичною університетською освітою не в повній мірі адаптуються до роботи у школі, оскільки у них відсутня ґрунтовна психолого-педагогічна підготовка. Регіональний контекст говорить про те, що для регіону Буковини і прилеглих до нього головним постачальником фахівців є саме Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Тому підготовка вчителя за ОП Географія вигідно вирізняється з-поміж підготовки класичного географа значним обсягом психолого-педагогічної складової та наявністю педагогічної практики. Це все передбачено цілями даної ОП і підтверджується сформульованими у ній ПРН10, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16. Відповідність цілей ОП та ПРН тенденціям розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту підтверджується результатами опитування стейкхолдерів (http://geo.chnu.edu.ua/?page=ua/051specialties/10_014serosv/m4stakeholders). Сучасні тенденції розвитку спеціальності враховано впровадженням в дану оновлену ОП ОК «Інклюзивна педагогіка», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Методологічні проблеми географічної науки». При визначенні мети ОП та ПРН використаний досвід аналогічних вітчизняних освітніх програм педагогічних (ПНПУ ім. В.Г. Короленка) та класичних (КНУ імені Тараса Шевченка, ЛНУ імені Івана Франка) університетів України. Так, із системи педагогічної освіти українських ЗВО впроваджено ПРН13, ПРН15, а із системи класичної освіти застосовано ПРН7, ПРН8, ПРН11, ПРН12. Серед іноземних ЗВО використаний досвід університету м. Грац, який виступає у якості партнера ЗВО (<https://geographie.uni-graz.at/en/studies/study-programs/master-studies/master-programme-for-teacher-education-geography-and-economy/>) і здійснює підготовку фахівців з інтегрованими знаннями географії, дидактики та педагогіки (ПРН10, ПРН11, ПРН17). Слід зазначити, що такі освітні компоненти як ОК1, ОК2, ВК1, ВК2, ВК3, ВК4, ВК8, ВК9, ВК10, ВК12, ВК13, ВК18, ВК19 визначають перевагу фахівця-вчителя географії перед фахівцем з класичною географічною освітою.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 014.07 Географія за другим (магістерським) рівнем вищої освіти в Україні відсутній. Оновлена ОП, затверджена 2021 року, відповідає дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Дескриптор 1 НРК. Базові загальні знання, розуміння найпростіших понять про себе і довкілля, основ безпечної поведінки – відповідність ПРН4, ПРН15. Дескриптор 2 НРК. Базові емпіричні знання та розуміння основних (загальних) процесів у сфері навчання та/або трудової діяльності – відповідність ПРН6, ПРН7, ПРН8. Дескриптор 3. Знання фактів, принципів, процесів та загальних понять у сфері навчання та/або професійної діяльності – відповідність ПРН9, ПРН10, ПРН11. Дескриптор 4. Емпіричні та теоретичні знання в широких контекстах та розуміння принципів, методів, процесів у сфері навчання та/або професійної діяльності – відповідність ПРН12, ПРН13. Дескриптор 5. Всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання у сфері навчання та/або професійної

діяльності, усвідомлення меж цих знань – відповідність ПРН12, ПРН13, ПРН14. Дескриптор 6. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання – відповідність ПРН13, ПРН9, ПРН17. Дескриптор 7. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань – відповідність ПРН10, ПРН14, Дескриптор 8. Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності – відповідність ПРН16.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони: 1. ОП Географія другого (магістерського) рівня враховує тенденції ринку праці і розвитку спеціальності через впровадження таких ОК як «Інклюзивна педагогіка», «Технології викладання географії», «Асистентська практика» та ВК «Педагогічний менеджмент», «Проектні технології у навчанні географії», «Інноваційні технології у навчанні географії». 2. Підготовка вчителя для ЗЗСО відбувається за принципом поєднання навчання і досліджень, що підтверджується в тому числі і тематикою дипломних робіт з методики географії. Позитивні практики: 1. Впровадження асистентської практики для підготовки учителя для ЗЗСО, що урізноманітнює навички викладацької діяльності під час підготовки та викладання лекцій та проведення практичних та семінарських занять. 2. Поєднання навчання і досліджень для вчительських професій, що дає право і можливість застосувати здобуті навички наукового дослідження і продовжити наукові пошуки у школі, залучаючи до них учнів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: слабе врахування позицій і потреб академічної спільноти, особливо фахівців з інших ЗВО. Рекомендації щодо удосконалення: увести в практику діяльності запрошення на спільні засідання представників академічної спільноти з інших ЗВО, зокрема вчених-педагогів з методики географії з метою обговорення та удосконалення даної ОП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

При оцінюванні критерію 1 вирішальними сильними сторонами стало впровадження передових освітніх компонентів педагогічного і методичного спрямувань, педагогічна тематика більшості дипломних (магістерських) робіт та позитивна практика з впровадження асистентської практики та поєднання навчання і досліджень в педагогічному напрямі. Визначені ЕГ слабкі сторони можна швидко виправити шляхом запрошення провідних вчених-педагогів з методики географії відповідно до наданих рекомендацій. Тому ЕГ вважає, що критерій 1 цілком відповідає рівню відповідності В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Загальний обсяг (90 кредитів ЄКТС) відповідає вимогам закону України «Про вищу освіту» у частині навчального навантаження для освітньо-професійної програми магістерського рівня вищої освіти. Стандарт за спеціальністю 014 Середня освіта відсутній. Нормативна частина складає 64 кредитів ЄКТС, що становить 71,1 %. З них на аудиторну роботу відводиться (без урахування педагогічної та асистентської практик) 390 годин, що складає 32,5 % навчального часу. Вибіркова частина освітньої програми охоплює різноманітні освітні компоненти (28 дисциплін, з яких слід обрати 7), згруповані за трьома блоками, загальним обсягом 26 кредитів ЄКТС, що складає 28,9 %. Суттєвим за обсягом блоком ОП виступають практики, зокрема педагогічна та асистентська (12 кредитів ЄКТС, що становить 13,3% ОП 2021 р.) чи педагогічна (12 кредитів ЄКТС, що становить 13,3% ОП 2018 р. затвердження). Як

рекомендацію слід зазначити більш ретельне ставлення до оформлення навчального плану, бо код дисциплін у НП часто не співпадає з кодом дисциплін в ОП, як то ОК4 в ОП є ОК10 в навчальному плані тощо.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОП має чітку структуру, представлену таблицею, і доводить послідовність вивчення ОК. ОП є структурованою за роками навчання та семестрами (60 і 30 кредитів ЄКТС відповідно). Змістовні блоки в ОП не виділені, але вони чітко прослідковуються у РНП ЗФН 2020 р. (цикл загальної підготовки, цикл професійної підготовки). На 1 курсі – дисципліни, що є базовими для спеціальності 014 Середня освіта, зокрема ОК1 «Професійне та особистісне становлення вчителя ЗЗСО», ОК3 «Інклюзивна педагогіка», ОК10 «Інформаційно-комунікаційні технології». Другий семестр навчання за змістом ОК відноситься до предметної області географії, але дисципліни ВК1-ВК4 забезпечують опанування ПРН за спеціальністю 014. Практики є тільки на другому році навчання. Завершується освітній процес підготовкою кваліфікаційної роботи магістра (ОК 14). В НП присутня ОК11 «Курсова робота з предмету Методологічні проблеми географічної науки», яка підводить студентів до формування навичок НДР, але рекомендуємо курсову роботу передбачити з дисциплін психолого-педагогічного спрямування або за темою НДРС. Структурно-логічна схема у вигляді моделі в ОП відображає взаємозв'язки між ОК, але потребує естетичного доопрацювання, бо наразі назви дисциплін не читаються (дрібний шрифт). Враховуючи, що ВК є результатом вільного вибору студентів, доцільно в структурно-логічній схемі відобразити взаємозв'язки тільки між обов'язковими компонентами. Незважаючи на це, ЕГ встановила, що ОК складають логічну взаємопов'язану систему. Так, передумовами вивчення ОК4 «Геоекологічні проблеми природокористування» (3 семестр) є ОК5 «Загальні суспільно-географічні закономірності світу» (2 семестр). У сукупності ОК дозволяють досягти цілей, зокрема підготовки конкурентоспроможних вчителів географії, та заявлених ПРН. При цьому окремі дисципліни, як то ОК1 (3 кредити) має сформувати абсолютно усі загальні та фахові компетентності та ПРН, а ОК2 - 7 компетентностей (табл. 4 ОП) та 8 ПРН (табл. 5 ОП), що може призвести до перевантаженості здобувачів освіти. Рекомендуємо зосередити увагу на найважливіших ПРН. Про можливість формування 3-5 компетентностей та 3-5 ПРН наголосили і викладачі (І. Костащук, Г. Ходан). Вибіркова частина ОП охоплює дисципліни, спрямовані на формування географічного світогляду, суспільно-географічного мислення і навичок педагогічної діяльності. Вибірковий блок 1 зорієнтований виключно на професійне спрямування, зокрема ВК3, ВК4. Вибірковий блок 2 має більшість дисциплін, зорієнтованих на поглиблення навичок майбутнього учителя, зокрема ВК 9, ВК10, ВК18. Аналіз ОП засвідчив, що ОК у сукупності приводять до досягнення цілей, ПРН та компетентностей, визначених нею, а в окремих випадках поглиблюються за рахунок ВК1-4, ВК5, ВК8-11, ВК16-20. Слід звернути увагу на неточності в СО (табл. 3), зокрема на відсутність практичних та семінарських робіт за ОК1 «Професійне та особистісне становлення вчителя ЗЗСО», семінарських робіт за ОК 10 «Педагогіка і психологія вищої школи».

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП загалом відповідає предметній області спеціальності 014. Середня освіта та зокрема предметній спеціальності 014.07. Середня освіта (Географія) шляхом формування та розвитку професійних компетентностей для здійснення діяльності вчителя географії. ОП охоплює сучасні теоретичні та науково-практичні аспекти географії, методики та технології викладання географії в обсязі, необхідному для формування загальних і предметних компетентностей учителя середньої школи з географії. Зокрема на формування навичок здійснення педагогічного процесу в цілому та з географії зокрема, реалізації методики навчання учнів ЗЗСО, спрямовано у повній мірі зміст 7 ОК ОП 2021 р. (ОК1-ОК4, ОК12-14). Спілкування з НПП, гарантом, зі здобувачами, ознайомлення зі змістом ОП 2021 р. дозволило ЕГ встановити, що це не вичерпний список таких освітніх компонентів. У рамках вибіркового блоку № 1 на вибір студентам пропонується 2 дисципліни професійного спрямування. ЕГ рекомендує у межах ОК6-ОК8 розглядати методику викладання таких тем у ЗЗСО окремим розділом або темами. Детальний аналіз ОП, НП, РПД дозволив встановити, що значний обсяг ОП (15 кредитів) припадає на підготовку викладача вищого навчального закладу (ОК10, ОК13, переважно ОК2). ЕГ рекомендує ці ОК перенести у вибірковий блок і надати можливість студентам додатково отримувати кваліфікацію викладача закладу вищої освіти. Гарант Б. Рідуш, перший проректор В. Балух, НПП, випускники О. Вовкович, В. Ілку надали обґрунтування такої складової через необхідність виховання соціальних навичок і загальних компетентностей, можливості надати відповідну кваліфікацію усім магістрантам ЧНУ. Предметне розуміння фахової спрямованості предметної спеціалізації 014.07 Середня освіта (Географія) забезпечують однозначно ОК1, ОК3. Методам, методикам та технологіям, якими має володіти магістр середньої освіти, відповідають ОК2, ОК4, ОК12, ОК14. Інструментарій на обладнання, що опановують здобувачі ВО, відповідає географічній області (ОК7) та педагогічному фаху (ОК4). Результати опитування здобувачів ВО за ОП «Географія» (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/stud/014%20Serednja%20osvita.pdf>) показали, що не усі ОК орієнтовані на фах ОП, зокрема ОК7, ОК6 (абсолютно впевнені в орієнтації на фах тільки 50% і 66,7 % здобувачів відповідно). ЕГ рекомендує посилити педагогічну складову відповідних курсів. ЕГ під час онлайн-спілкування з фокус-групами встановила необхідність посилення вивчення інноваційних технологій, концепцій, методик зокрема НУШ, Інтелект України, STEM-освіта, проведення педагогічних практик, зокрема науково-педагогічної, та формування навичок організації позашкільця, посилити навички геоінформаційного, інтерактивного картографування та розробки навчальних відео, опанування методики якісної підготовки учнів до ЗНО. В ЧНУ близькі за предметною областю освітні програми не реалізуються, тому можливості об'єднання з іншими ОП не спостерігаються.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

В ЗВО наявні нормативні передумови формування індивідуальної освітньої траєкторії – Положення про організацію освітнього процесу в ЧНУ імені Юрія Федьковича (<http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>, https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view, п. 4.1), Положення про порядок реалізації студентами ЧНУ імені Юрія Федьковича права на вибір навчальних дисциплін (<http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>, <https://drive.google.com/file/d/18ToSVjeAfalvJrEnY189vLEUAFS9HKFD/view>). ЕГ встановила, що структура ОП Географія передбачає таку можливість. Здобувачі мають можливість вибору дисциплін в обсязі 28,9% ОП (26 кредитів ЄКТС) і знайомі з процедурою вибору дисциплін. У зазначеному Положенні... визначені два варіанта формування освітньої траєкторії, але на ОП використовується тільки один – вибір дисципліни з варіативної складової ОП, на якій навчається студент. Всього запропоновано 3 вибіркового блоку (4, 16 і 8 компонентів відповідно). Вибір відбувається фактично за груповим підходом, вилучаючи з переліку ті дисципліни, за якими не сформувалися повноцінні групи, надаючи здобувачам здійснити вибір з більш скороченого переліку. Одним із шляхів надання студентам реальної можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії може бути формування суцільного переліку освітніх компонентів вибіркового блоку для кількох ОП в межах різних спеціальностей. ЗВО на запит ЕГ надав підтвердження практики формування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема заяви здобувачів та копії індивідуальних планів здобувачів, що підтвердило групову форму формування індивідуальної освітньої траєкторії. Практика вільного вибору дисциплін підтверджена І. Софійчук у співбесіді зі здобувачами, при чому зазначено про мінімальний склад групи у 7 осіб. Також І. Софійчук підтвердила, що інформування здобувачів відбувається шляхом оприлюднення на сайті випускової кафедри ГФ ЧНУ силabusів вибіркового дисциплін (<http://terra.chnu.edu.ua/sylabusy-do-op-geografiya-speczialnist-014-serednya-osvita-geografiya-magistry/>) та їх надсилання на електронні поштові скриньки кожному здобувачу ВО. На сайті географічного факультету (<http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/07abit/01edprg>) є узагальнений перелік обраних дисциплін. Зазначаємо, що в узагальненому переліку обраних дисциплін відсутній результат вибору студентами магістратури. Відповідно до результатів опитування здобувачів ВО, 63,3% студентів підтвердили можливість реалізації права вільного вибору курсів (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/014/opytuvannya%20014%20serednya%20osvita.pdf>). Також студенти можуть самостійно обрати місце проходження практик, тематику та керівника кваліфікаційної роботи магістра, що підтвердили І. Молдован та І. Софійчук. Результати опитування здобувачів також підтверджують забезпечення індивідуальних особливостей наукової роботи (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/014/opytuvannya%20014%20serednya%20osvita.pdf>).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП та НП передбачають практичну підготовку здобувачів ВО, яка дозволяє здобути заплановані компетентності. Це регламентується Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>, <https://drive.google.com/file/d/1EMTd09rzwmD6gmLzuThArr1uKS6U2Bj6/view>). ЕГ відмітила достатню практичну підготовку (практичні та семінарські заняття, до 50% аудиторних годин, у середньому за нормативним блоком ОП – 42%), хоча за окремими профільними дисциплінами (ОК1 «Професійне та особистісне становлення вчителя ЗЗСО», ОК3 «Інклюзивна педагогіка») практична підготовка відсутня повністю, що є, на думку ЕГ, слабкою стороною ОП «Географія». У НП 2021 р. передбачено педагогічну (ОК12) та асистентську (ОК13) практики загальним обсягом 12 кредитів ЄКТС, які формують однакові компетентності та ПРН. У НП 2018 р. розробки присутня тільки педагогічна практика (12 кредитів). Спілкування у фокус-групах з випускниками і роботодавцями показало, що практична складова освітнього процесу є важливою для них стороною підготовки фахівця. На обов'язковості і навіть іноді необхідності її посилення наголосили К. Мельничук, М. Боднарчук, Л. Петрушко. Відповідно, ЕГ прийшла до висновку, що доцільно повернути суто педагогічну практику або запровадити науково-педагогічну практику обсягом 12 кредитів, а асистентську практику можна винести у вибіркового блоку. Педагогічна / Науково-педагогічна практика тривалістю 8 тижнів надасть можливість повноцінно відпрацювати професійні компетентності і провести педагогічний експеримент за темою кваліфікаційної роботи магістра. Програми практик оприлюднені на сайті ГФ (http://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/pedagogichna_praktyka.pdf, http://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/asystentska_praktyka-1.pdf). Є стилістичні неточності у програмі педагогічної практики, зокрема у вступі трапляється назва практики як науково-педагогічна, а у п.2 змісту практики зазначений сьомий тиждень при 4-тижневій практиці. Наскрізна програма практичної підготовки на сайті не представлена. Підтверджено проведення педагогічної практики (відповідно до ОП 2018 р.) в закладах освіти м. Чернівці та Чернівецької області угодами (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/1/dogovir%20pro%20spivrobotnictvo.pdf>), звітами студентів (О. Спирідончук, 2020 р.), студентами І. Молдован, Д. Шкаєвою, випускниками К. Мельничук, О. Вовкович, В. Ілку. Обсяг і тривалість практик відповідає Положенню про проведення практики (із розрахунку 1,5 кредити ЄКТС на 1 тиждень практики) та нормам навантаження на студента (45 годин на тиждень). Серед побажань – збільшення обсягу педагогічної практики шляхом скорочення або вилучення асистентської практики, яка не відповідає предметній області, уведення до практики дослідницької складової; уведення практичних занять до профільних ОК1, ОК3.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Освітня програма надає можливість здобувачам вищої освіти здобути соціальні навички (soft skills), що відповідають цілям освітньої програми. Для спеціальності 014 Середня освіта це є вкрай важливим. Набуття здобувачами соціальних навичок відбувається протягом навчання шляхом реалізації ЗК3, ЗК4, ЗК7, ЗК9, ФК2, ФК5, ФК6, ПРН2, ПРН4, ПРН6, ПРН13, ПРН14, ПРН17. Значну роль при цьому відіграє практична підготовка, проведення семінарів, позанавчальна робота, у т.ч. наукова. Навички комунікації та роботи в команді забезпечують ПРН6, ПРН10 під час вивчення ОК1 «Професійне та особистісне становлення вчителя ЗЗСО», ОК4 «Інформаційно-комунікаційні технології», ОК6 «Загальні суспільно-географічні закономірності світу», ОК7 «Фізична географія сонячної системи». Лідерські навички, управління своїм часом, відповідальність, розуміння дедлайнів забезпечують педагогічна практика (ОК12), підготовка кваліфікаційної роботи бакалавра (ОК14). Адаптація до нових умов, робота в критичних, стресових ситуаціях визначені карантинними обмеженнями протягом 2020-2021 років. Здатність логічно і системно мислити, креативність, лідерство, здатність брати на себе відповідальність формуються під час виконання кваліфікаційної роботи магістра, а вміння полагоджувати конфлікти, здійснювати процес соціалізації учнів формуються під час педагогічної практики та вивчення ОК1 «Професійне та особистісне становлення вчителя ЗЗСО», ОК3 «Інклюзивна педагогіка». Ці навички вдосконалюються під час самостійної роботи, участі у студентському самоврядуванні, виступів на конференціях. Цьому сприяє науково-педагогічний колектив ЧНУ. Набуттю соціальних навичок сприяє проведення позанавчальних заходів культурного, виховного, дозвільного, спортивного змісту ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news&data\[16727\]\[id\]=15158](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news&data[16727][id]=15158) , [http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=15075](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=15075) , [http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=14987](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=14987), [http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=14674](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=14674) тощо).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Зміст ОП враховує вимоги Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України № 2736 від 23.12.2020 р., https://osvita.ua/doc/files/news/787/78704/Nakaz_2736__3_.pdf). Професійний стандарт визначає умови допуску до роботи за професією, які реалізуються майже у повному обсязі в ЧНУ. Так, здобувачі оволодівають фаховими дисциплінами, орієнтованими на середню освіту (ОК1-ОК4, ОК12, ОК14, ВК1-ВК4, ВК5, ВК-ВК11, ВК14, ВК16-ВК19) та підготовку викладача ЗВО (частково ОК2, ОК10, ОК13). Вільне володіння державною мовою забезпечується участю у семінарських заняттях, захистом курсової та підсумкової кваліфікаційної роботи магістра, проходженням педагогічної та асистентської практик. Моральні якості формуються через soft skills. Загальні компетентності зазначеного Професійного стандарту корелюються у загальних рисах з компетентностями та ПРН ОП «Географія» 2021 р. ЗКО1 відповідає ЗК5, ПРН4 ОП; ЗКО2 – ЗК7, ПРН6 ОП; ЗКО3 – частково ФК2, ПРН10 ОП; ЗКО4 – ЗК9, ПРН14 ОП; ЗКО5 – ФК8, ПРН17 ОП. Професійні компетентності, визначені Професійним стандартом як мовно-комунікативна (формують ОК1, ОК7, ОК9 під час семінарських занять, ОК11-ОК14), предметно-методична (ОК2, ОК3, ОК12), інформаційно-цифрова (ОК4), психологічна (ОК1, частково ОК10), емоційно-етична (ОК1-ОК3), педагогічного партнерства (ОК7, ОК12), інклюзивна (ОК3) цілком реалізуються ОП. ЕГ рекомендує для посилення відповідності ОП професійному стандарту передбачити формування культурної компетентності (ЗКО3), інноваційної та проєктувальної фахових компетентностей повною мірою.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОП та окремих ОК реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та ПРН ОП. Річне навантаження складає 60 кредитів ЄКТС, що відповідає 1800 годин навчального навантаження студента, і рівномірно розподілені між семестрами (чітко по 30 кредитів). Вивчення абсолютно усіх дисциплін заплановано у межах одного семестру. Аналіз НП, РПД та силабусів дисциплін (<http://terra.chnu.edu.ua/robocbi-programy-do-op-geografiya-speczialnist-014-serednya-osvita-geografiya-magistry/>, <http://terra.chnu.edu.ua/sylabusy-do-op-geografiya-speczialnist-014-serednya-osvita-geografiya-magistry/>) підтверджує такий обсяг. Зазначені документи вичерпно визначають види та обсяги роботи за кожним ОК. Аудиторна складова на ОП визначена як 10 контактних годин в розрахунок на 1 кредит, що викликано складністю об'єкту дослідження. Майже для усіх дисциплін це дотримується, за виключенням ОК 8 «Методологічні проблеми географічної науки». Ця дисципліна розрахована на 3 кредити, окремо передбачено виконання з цієї дисципліни курсової роботи (3 кредити ЄКТС). При цьому розрахунок контактних годин здійснений виходячи з 6 кредитів на дисципліну, що призводить, на думку ЕГ, до певного перевантаження студентів. Розклад занять (<http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/06stud/08rozkl>, <http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/stud/rozkl-4-10.pdf>) оприлюднений і підтверджує дотримання норми – не більше 4 пар в день. Хоча через тиждень на 6 курсі є певне перевантаження (у середньому за семестр – без перевантажень) Незважаючи на це, здобувачі підтвердили відсутність перевантаження. Позитивною практикою є запровадження у передсесійний період двох тижнів індивідуальної роботи студентів, що

дає можливість більш ґрунтовно підготуватися до складання екзаменаційної сесії. Враховуючи, що у 3 семестрі у студентів проходить практика (12 кредитів) та передбачений час на аудиторні заняття (6 кредитів на 6 тижнів), то часу на безпосереднє написання випускової кваліфікаційної роботи майже не лишається. Під час фокус-групи здобувачі підтвердили відсутність перевантаження і в цьому питанні, бо підготовка кваліфікаційної роботи розпочинається задовго до часу, що виділений на її написання і наразі здобувачі вже мають майже завершену кваліфікаційну роботу магістра. Розклад занять теж підтверджує відсутність перевантаження, бо аудиторні заняття відбуваються 2 дні на тиждень, що не суперечить нормативним положенням ЧНУ. Завідувач кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії Б. Рідуш, завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту В. Вацеба підтвердили здійснення контролю за питанням навантаження здобувачів ВО на усіх ланках. Під час поточного освітнього процесу аналіз програм дисциплін показав оптимальне співвідношення реального і декларованого навантаження для кожного освітнього компонента.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти за ОП Географія не передбачена. В університеті функціонує Положення про впровадження дуальної форми навчання в освітній процес Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (https://drive.google.com/file/d/1_cEMtri8-6HmaoEaQTfQXpRtz_gCgxa2/view)

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОП відповідає предметній області спеціальності 014 Середня освіта. Обсяг і структура ОП є збалансованими, логічними. Освітні нормативні компоненти забезпечують фахову підготовку з географічної та методико-педагогічної галузі. Вибірковий блок є різноманітним за змістом; більшість вибіркових дисциплін продовжують формувати загальні і фахові компетентності. Силабуси та навчальні програми дисциплін представлені на сайті для обґрунтованого вибору студентами освітніх компонентів. Набуття соціальних навичок під час вивчення обов'язкових дисциплін і практик.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Серед слабких сторін: здобувачі мають можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії переважно групової форми; необхідність посилення практичної та теоретичної педагогічної і психолого-виховної підготовки за фахом Середня освіта; наявність ОК, що відносяться до формування ПРН за фахом викладача ЗВО, а не ЗЗСО. Серед рекомендацій: забезпечити реальну можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, наприклад, шляхом впровадження наскрізних вибіркових дисциплін для кількох освітніх програм різних спеціальностей (спочатку у межах факультету) або надання можливостей вибору студентом дисциплін з інших ОП, спеціальностей не тільки в межах факультету; посилити обсяг педагогічної практики, передбачивши для неї 12 кредитів в 3 семестрі, вилучити з обов'язкової складової ОК, змістом яких є технології, психологія, педагогіка вищої школи, передбачивши для них окремих вибірковий блок; посилити психолого-виховну, геоінформаційну підготовку здобувачів, оптимізувати навантаження студентів під час написання кваліфікаційної роботи магістра; уважніше ставитися і ретельніше перевіряти формулювання кінцевої версії ОП та НП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП за критерієм 2 загалом відповідає акредитаційним вимогам за рівнем В, інноваційна практика відсутня. ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 2.1, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8 та 2.9. Сильною стороною виступає збалансованість між географічними та методико-педагогічними складовими ОП. Недоліки відсутні, але дана ОП має за підкритеріями 2.2, 2.3, 2.4 незначні слабкі сторони, що не є суттєвими, зокрема наявність ОК, що забезпечують формування психолого-педагогічних навичок викладача ЗВО, а не ЗЗСО, часткова відповідність ОП професійному стандарту щодо культурної компетентності, інноваційної та проєктувальної фахових компетентностей. Діюча нормативна база не порушується. ОП і освітній процес у цілому сприяє набуттю професійних компетентностей.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

За результатами аналізу документів та зустрічей з фокус-групами, експертна група констатує, що правила прийому до Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (далі Правила прийому), в цілому є чіткими та зрозумілими, щорічно оновлюються та не містять дискримінаційних положень. На сторінці приймальної комісії ЧНУ оприлюднені Правила прийому для вступників 2021 року (http://vstup.chnu.edu.ua/?page_id=80), а також представлено детальну інформацію щодо умов прийому, терміни проведення іспитів (http://vstup.chnu.edu.ua/?page_id=21), програми іспитів (http://vstup.chnu.edu.ua/?page_id=141) тощо. Для вступників на ОП Середня освіта (Географія) та ін. на сайті географічного факультету на сторінці «Абітурієнту» (<http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/07abit>) роз'яснюються умови вступу, представлено освітню програму, програму фахового іспиту, коефіцієнти тощо. Згідно правил прийому 2021 року (<https://u.to/ZemjGw>) р.VI. «Конкурсний відбір, його організація та проведення», (п.б.1.) вступ на ОР магістр здійснюється за результатами вступних випробувань у формі ЄВІ (вступного іспиту в передбачених цими Правилами прийому випадках) з іноземної мови, складеного у 2020 чи 2021 році, та фахового вступного випробування, складеного в рік вступу. Правилами прийому (п.2.4) передбачено вступ до магістратури на основі диплому бакалавра, магістра чи ОКР спеціаліста; а також можливо перехресний вступ на іншу спеціальність (у такому випадку враховується ще середній бал відповідного додатка до диплома). За результатом співбесіди з відповідальним секретарем приймальної комісії Звоздецьким Т.І., експертною групою встановлено, що Правила прийому щорічно оновлюються та оприлюднюються на сторінці приймальної комісії.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Особливості ОП Середня освіта (Географія) враховані у Правилах прийому (<https://u.to/ZemjGw>), згідно яких вступник має скласти «Фаховий іспит з «Географії»» та Єдиний вступний іспит з іноземної мови (ЄВІ). Програми вступних випробувань до магістратури (2021р.) у відкритому доступі, з фаху: <https://u.to/OjukGw>. Аналіз змісту програми фахового іспиту з географії свідчить про відповідність фаху, містить зміст основних розділів і тем, критерії оцінювання тестування, рекомендовані літературні джерела тощо. Щодо критеріїв оцінювання, то вступникам пропонується 40 тестів, на кожне запитання - 4 варіанти відповідей, з яких одна – правильна. Правильна відповідь оцінюється 3 балами. Необхідний мінімум становить 20 балів. Тестування рейтингове. Конкурсний відбір (формується рейтинг вступників) здійснюється за результатами вступних випробувань. У додатку 4 до Правил прийому (<https://u.to/UD2kGw>) зазначено, що при вступі на ОП «Середня освіта (Географія)» з-поміж двох конкурсних предметів ваговий коефіцієнт фахового іспиту складає 0,7, відповідно з іноземної мови – 0,3. Згідно Додатка 6 Правил прийому, спеціальність 014.07 «Середня освіта (Географія)» входить до переліку спеціальностей, яким надається особлива підтримка. У ході зустрічі, відповідальний секретар приймальної комісії Звоздецький Т.І., повідомив ЕГ, що програми вступних випробувань розробляються на кафедрах, затверджуються Вченою радою факультету, підписуються першим проректором; та оновлюються за потреби. Склад фахової комісії затверджується наказом ректора (у березні). Останні 5 років фаховий вступний іспит проходить в університеті у формі комп'ютерного тестування. Під час фахового екзамену (тестування) в комп'ютерному класі присутні лише інструктори. Після екзамену вступники мають змогу ознайомитись із результатами тестування. У випадку непогодження із результатом, запрошується одразу фахова комісія і вивчається ситуація. Експертна група мала можливість ознайомитись із протоколами тестування декількох вступників (запит №8).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

За результатами аналізу документів та зустрічей з фокус-групами, ЕГ встановила, що в цілому в ЧНУ створені належні умови для академічної мобільності, визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО. Процедура визнання результатів навчання регламентується документами: 1) «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича» (https://u.to/tD_kGw Розділ.3); 2) «Положення про порядок переведення, відрахування, поновлення та переривання навчання студентів у ЧНУ» (<https://u.to/NoCkGw> п.5.2). Проте є деякі технічні помилки у документі, зокрема у «Положенні про порядок реалізації..» п.2.2., де зазначено: «До участі у програмах академічної мобільності допускаються здобувачі другого курсу першого (бакалаврського) рівня ВО, здобувачі другого (магістерського) рівня ВО та аспіранти упродовж навчання». Проте, під час зустрічі з ЕГ, начальник відділу міжнародних зв'язків Луканюк С.М., повідомив, що у програмах академічної мобільності, мають право брати участь здобувачі, починаючи з 2 і до 4 курсу (лише 1 семестр). ЕГ підтвердила, що помилка у положенні є суто технічною та може бути виправлена у короткий час. Визнання результатів навчання, згідно Положення, здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ECTS або з використанням системи оцінювання навчальних здобутків здобувачів, прийнятої у країні ЗВО-партнера, якщо в ній не передбачено

застосування ECTS. Порядок перезарахування визначається угодою, яка підписується перед поїздкою на навчання (п.3.4). Для перезарахування вивчених ОК, здобувач надає документ з переліком і результатами навчальних здобутків з ОК, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання. Перезарахування оцінок у шкалу оцінювання ЧНУ здійснюється за середнім показником отриманої оцінки в ЗВО-партнері деканатами/дирекціями разом з навчальним і міжнародним відділами. Здобувачу можуть бути перезараховані професійно-орієнтовані вибіркові дисципліни (п.3.5.). Академічна різниця нормативних і вибіркових навчальних дисциплін за індивідуальним навчальним планом здобувача (не більше 10 дисциплін) складається впродовж семестру після повернення із навчання. На думку ЕГ, у положенні не досить чітко роз'яснено деякі питання процедури визнання та перезарахування результатів (терміни подачі документів, їх розгляд і т.ін.). Питаннями визнання результатів академічної мобільності опікується відділ міжнародних зв'язків (<https://u.to/-oSkGw>). Прикладів визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, здобувачами даної ОП немає. На думку ЕГ, необхідно удосконалити можливості внутрішньої академічної мобільності. Проте, під час зустрічі Луканюк С.М., зазначив, що Університет наразі вирішує це питання. Під час розмови зі здобувачами ОП було з'ясовано, що вони обізнані про можливості академічної мобільності через сайт та зустрічі з міжнародним відділом.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті є чіткими і зрозумілими, регулюються «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у ЧНУ імені Юрія Федьковича (<https://u.to/1EikGw>). Згідно Положення, перезарахування результатів навчання з неформальної освіти: дозволяється для дисциплін, які починають викладатися з другого семестру; проводиться у семестрі, який передуює семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної ОП передбачено вивчення певної дисципліни; поширюється лише на обов'язкові дисципліни в обсязі не більше 10% від загального обсягу по конкретній ОП. Здобувач має звернутись до ректора із заявою, до якої додаються будь-які документи (сертифікати, свідоцтва тощо), які підтверджують ті вміння, які здобувач отримав під час неформальної освіти. Створюється фахова комісія (за розпорядженням декана факультету/директора), до якої входять декан факультету/директор інституту; гарант ОП; НПП, які забезпечують викладання дисципліни, що пропонується до перезарахування. Фахова комісія визначає метод оцінювання результатів навчання, відповідно до робочої навчальної програми. Здобувача ознайомлюють із програмою навчальної дисципліни та переліком питань, які виносяться на підсумкове оцінювання, критеріями оцінювання. У випадку виконання письмової роботи з даної дисципліни (курсової роботи (проекту) тощо), надається перелік тем письмової роботи. Фахова комісія дає 5 робочих днів для підготовки здобувача до підсумкового контролю (з кожної дисципліни) та 10 робочих днів для написання письмової роботи (за наявності). Підсумковий контроль проходить у вигляді екзамену. Фахова комісія виставляє підсумкову оцінку за прийнятою в ЧНУ шкалою ЕКТС. У випадку, якщо здобувач отримав менше 50 балів, йому не зараховуються результати навчання у неформальній освіті; проте здобувач має право подати апеляцію. За підсумками оцінювання фахова комісія оформляє протокол з висновком для деканату про зарахування чи не зарахування відповідної дисципліни. Під час онлайн-зустрічі зі здобувачами, вони засвідчили (Шкаєва Д.І.), що у процесі навчання користувалися платформами для самоосвіти (Prometheus), отримали сертифікати та мали можливість перезарахувати результати в межах дисципліни «Інклюзивна педагогіка» викладачем Чубреї О.С. Позитивною практикою є створений кафедрою фізичної географії, геоморфології та палеогеографії інтерактивний сайт (<http://terra.chnu.edu.ua>), де студент може створити власний профіль та демонструвати навчальну активність, публікувати науково-популярні дописи, коментувати дописи інших та отримуючи вподобайки й відзнаки за якісний контент у контексті змісту обов'язкових ОК.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Сильні сторони: 1. Чіткі і зрозумілі Правила прийому (2021 р.) вступу на магістратуру ОП Середня освіта (Географія), оприлюднені на сайті приймальної комісії. Вступний фаховий іспит з «Географії» здійснюється у формі комп'ютерного тестування. 2. В ЧНУ створені можливості для перезарахування здобувачам вищої освіти результатів навчання за програмами академічної мобільності та неформальної/інформальної освіти, які регулюються відповідними нормативними документами Університету. Позитивні практики: 1. Створений кафедрою фізичної географії, геоморфології та палеогеографії інтерактивний сайт (<http://terra.chnu.edu.ua>), де студент може створити власний профіль та демонструвати навчальну активність, публікувати науково-популярні дописи, коментувати дописи інших та отримуючи вподобайки й відзнаки за якісний контент у контексті змісту обов'язкових ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: 1. Здобувачі даної ОП не достатньо залучаються до участі у програмах внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності. Недоліки: 1. Технічні помилки у документі, зокрема у «Положенні про порядок

реалізації..» п.2.2., де зазначено: «До участі у програмах академічної мобільності допускаються здобувачі другого курсу першого (бакалаврського) рівня ВО, здобувачі другого (магістерського) рівня ВО та аспіранти упродовж навчання». ЕГ під час акредитаційної експертизи підтвердила, що помилка у положенні є суто технічною та може бути виправлена у короткий час. Рекомендації щодо удосконалення: 1. Оптимізувати залучення здобувачів вищої освіти ОП Середня освіта (Географія) до участі у програмах внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності. 2. Виправити технічну помилку у «Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича» п.2.2.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Експертною групою встановлено відповідність критерію 3, оскільки існує доступ до ОП, Правила прийому (2021 р.) за освітньою програмою Середня освіта (Географія) оприлюднені на офіційному сайті ЧНУ, є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень, щорічно оновлюються та враховують особливості самої ОП; здобувачам створені можливості для визнання результатів навчання як за програмами академічної мобільності, так і неформальної та інформальної освіти, що регулюється відповідними Положеннями. Вважаємо, що слабка сторона (не достатнє залучення здобувачів ОП до програм академічної мобільності) та недолік (технічна помилка у нормативному документі) не є критичними та можуть бути ліквідовані. Зважаючи на вищезазначене, експертна група оцінює критерій 3 за рівнем В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

За результатами аналізу документів експертна група констатує, що відповідність методів навчання і викладання цілям ОП та її ПРН в основному підтверджується матрицею (табл 3) (<https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/4584/view>). Фактично усі заявлені методи навчання відповідають цілям ОП і дають можливість досягти бажаних ПРН. Так, досягнення ПРН 16 передбачається внаслідок застосування інтерактивних методів («Займи позицію», «Ментальні карти» та ін.) та інтерактивного навчання. ПРН 14 забезпечується відповідними методами ОК асистентської та педагогічної практик, «Інклюзивної педагогіки», «Професійного та особистісного становлення вчителя ЗЗСО». ПРН 13 забезпечується методами навчання ОК «Технологія викладання географії». ПРН 12 забезпечується відповідними методами ОК «Технологія викладання географії», «Педагогіка і психологія вищої школи» та ін. За аналогією так само інші ПРН забезпечуються методами відповідних ОК, причому методи кількох ОК не дублюють, а доповнюють один одного, тим самим досягаючи ПРН з більшою ефективністю. Наприклад, методи досягнення ПРН 5 ґрунтуються на ОК «Інформаційно-комунікаційні технології», в доповнення до чого застосовуються також методи ОК «Випускна кваліфікаційна робота» та ОК «Технологія викладання географії». Аналіз також виявив ряд сумнівних позицій щодо застосування певних методів для досягнення відповідних ПРН. Так, сумнівним є забезпечення ПРН 15 ОК «Асистентська практика» через пошуковий, репродуктивний, проблемний, роботу з навчально-методичними та науковими джерелами та інші методи або означеними методами навчання з ОК «Педагогічна практика». Так само – застосування до досягнення ПРН 13 щодо забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах методів ОК «Випускна кваліфікаційна робота» і водночас цей ПРН не забезпечується методами ОК «Інформаційно-комунікаційні технології». Форми та методи навчання і викладання, в основному відповідають вимогам студентоцентрованого підходу і відповідає «Положенню...» (<https://drive.google.com/file/d/1TizxngUzuP-nIcWMsQhijff4G4-x9nux>) щодо провідної ролі технології студентоцентрованого навчання в університеті. Стосовно даної ОП, то застосування у ній таких методів як метод дискусії, моделювання, кооперативні методи навчання, робота в групах, «Займи позицію», проблемні та творчі проекти, метод самоорганізації та вдосконалення, метод презентацій, пошуковий та ряд інших (<https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/4584/view>) відповідають вимогам саме студентоцентрованого підходу. ЕГ встановлено, що принципи академічної свободи дотримуються під час реалізації ОП. Так, здобувачі мають право і вільно обирають варіативну складову (копії заяв здобувачів надано серед додаткових документів), вільно обирають тематику наукових досліджень (дипломні), бази практики, тематику курсових робіт. Прикладом прояву академічної свободи є організація і проведення за пропозицією магістрів одноденних польових семінарів науково-освітнього змісту.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах

окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформування здобувачів вищої освіти про освітній процес за ОП Географія другого освітнього рівня відбувається доступно, зрозуміло і вчасно. Факт вчасної подачі інформації підтверджується зустрічами у фокус-групах з академічним персоналом та здобувачами, які підтвердили подачу такої інформації на початку (перше практичне заняття або лекція) вивчення освітнього компоненту. Доступність інформування і зрозумілість власне освітнього процесу підтверджується наявністю силабусів та робочих програм на сайті випускової кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії у розділі «ОП і силабуси» (<http://terra.chnu.edu.ua/category/op/>). При цьому тут опубліковані як дана ОП, так і силабуси усіх освітніх компонентів – обов'язкових та вибіркових. У силабусах крім іншої інформації вказується дата проведення лекції чи практичного заняття, а також дедлайни здачі індивідуальних завдань, тем самостійної роботи (http://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/tehnologiya_vykladannya_geografiyi.pdf), чітко і зрозуміло розписані порядок та критерії оцінювання, система розподілу балів, які отримують здобувачі за темами в межах кожного ОК (http://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/zakonomirnosti_rozvytku_geografichnoyi_obolonky.pdf). Більшість силабусів сформовано за єдиною структурою, що полегшує здобувачеві ознайомлення з їх змістом. Нарівні з силабусами на тій же вкладці (<http://terra.chnu.edu.ua/category/op/>) відображені робочі програми усіх ОК як за першим (бакалаврським), так і за другим (магістерським) освітніми рівнями. Водночас виявлено, що не всі силабуси є в повній мірі інформативними, а ОК – доступними до вивчення. Так, у силабусі ОК «Інформаційно-комунікаційні технології» (пункт 3. Пререквізити) вказується, що перед вивченням дисципліни здобувач має освоїти дисципліни: програмування, основи інформаційних технологій, об'єктно-зорієнтоване програмування, методика викладання інформатики. Таких дисциплін у бакалаврському плані підготовки географів немає.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Головним принципом діяльності університету є поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітніх програм. Це відображено у «Стратегічному плані...» (<https://drive.google.com/file/d/oB1ffAraX3KANtThWYkpqR3FMNkRXVVMxRlZZcz1d2ZVdEZZ/view>) (пункт 1.8 «Преамбули»). Дотримання цього принципу було озвучене ректором Романом Петришиним. ЕГ під час здійснення акредитаційної експертизи та у спілкуванні в фокус групах переконалася у дотриманні цього принципу. Це підтвердив гарант ОП Б. Рідуш як науковий керівник Навчально-наукової лабораторії палеогеографічних досліджень та науковий куратор Геолого-географічного відділу Природничого музею. Здобувачі під час проведення одноденних польових семінарів отримують завдання зі збирання колекцій мінералів та гірських порід, скам'янілих решток живих організмів, досліджують їх у лабораторних умовах (підтвердження є у відеоматеріалах), з яких формується науковий фонд лабораторії, а частина зразків передається у школи області для формування музейних колекцій. Факт проведення здобувачами палеогеографічних та палеолітичних наукових досліджень підтверджений у фокус-групі з роботодавцями директор Опришенської ЗОШ Глибоцької селищної ради, де в школі руками здобувачів і наукового керівника Рідуша Б.Т. організований та обладнаний геологічний музей. Про власні наукові здобутки повідали здобувачі (Шкаєва Д.І., Молдован І.І., Софійчук І.Я.) та випускники (Мельничук Х.Т., Ілку В.В.) даної ОП. До того ж, випускники наголосили на важливості наукових досліджень під час здобуття освіти, оскільки тепер вони стикнулися з необхідністю наукових досліджень в рамках діяльності Малої академії наук і мають можливість реалізувати здобутий досвід наукової діяльності. Поєднання освітньої і наукової діяльності відбувається і під час підготовки, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт. Тематика магістерських робіт більшою мірою спрямована на дослідження методики викладання географії в школі та на дослідження географічних процесів і явищ (<http://terra.chnu.edu.ua/temy-magisterskyh-robot-po-kafedri-fizychnoyi-geografiyi-geomorfologiyi-ta-paleogeografiyi-2021-2022/>). Наукова діяльність здобувачів супроводжується участю у наукових конференціях, публікацією результатів власних досліджень тощо. Це підтверджується численними виступами здобувачів на конференціях, доказами у вигляді сертифікатів учасника, копіями статей у збірниках наукових праць (приклади надано серед додаткових документів). Процес імплементації дослідницького компоненту у освітній процес здійснюється шляхом впровадження у зміст ОК доказів і підтверджень, підкріплених конкретними регіональними здобутками і прикладами. Це відбувається у рамках діяльності геофізичної та лабораторії палеогеографічних досліджень в рамках впровадження в ОК регіонального контексту (ОК7, ОК9, ВК5, ВК6, ВК10, ВК11, ВК14, ВК15), а також у рамках методики навчання географії (ОК1, ОК2, ОК7, ОК9, ВК15, ВК17) з метою практичної орієнтації змісту ОК.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЕГ в результаті здійсненої експертизи прийшла до висновку, що науково-педагогічні працівники в основному оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі географічної освіти і науки. Підтвердженням цього є оновлення змісту ОК «Професійна та особистісне становлення вчителя ЗЗСО», зокрема тема 4 змістовного модуля 2 передбачає розгляд готовності вчителя до роботи в інклюзивному класі. Тема 3 ОК «Технологія викладання географії» передбачає ознайомлення із силабусом дисципліни, з модульною технологією навчання (тема 6). Проблема екологізації географічної науки і освіти (тема 9) розглядається під час вивчення ОК «Інноваційні технології навчання географії у сучасній школі». Разом з тим слід зауважити, що аналіз переліку літературних джерел з кожного ОК містить обмаль посилань на наукові праці науково-педагогічного

працівника, який викладає цю дисципліну («Закономірності розвитку географічної оболонки», «Загальна та регіональна геодинаміка», «Географічні основи етногенезу», «Фізична географія Сонячної системи»).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Напрями інтернаціоналізації на рівні ЗВО чітко визначені у Стратегічному плані... (<https://drive.google.com/file/d/oB1ffApaX3KANtThWYkpqR3FMNkRXVVMxRlZZcz1d2ZVdEZZ/view>), де одним із завдань є послідовна інтеграція у світовий освітянський простір з одночасним збереженням кращих традицій вітчизняної системи освіти. У цьому ж документі в розділі «Освітній процес» йдеться про запровадження і дотримання міжнародних стандартів іноземних мов та вимог до мовних кваліфікацій; забезпечення викладання окремих навчальних компонентів та їх блоків англійською мовою, створення англійськомовних груп для іноземних громадян. А розділ Стратегії ... «Міжнародне співробітництво» визначає головні напрями інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності. Щодо даної ОП, то ЕГ після ознайомлення з основними та додатковими матеріалами, а також в результаті спілкування у фокус-групах з академічним персоналом прийшла до висновку, що наукові дослідження викладачів за даною ОП тісно пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. Зокрема, викладачі випускової кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії (Холявчук Д. І. та Рідуш Б. Т.) беруть активну участь у тристоронньому міжнародному науковому проєкті АСТІVNEIGE «Снігові лавини в Румунських та Українських Східних Карпатах». Підтвердженням цього є їх участь у міжнародних конференціях (<https://doi.org/10.5194/egusphere-egu2020-879>). Професор кафедри Руденко В.П. отримав грант Альбертського університету на суспільно-географічне дослідження праць академіка Аркадія Жуковського (<http://ecogeo.cv.ua/гранти/>). Професор Рідуш Б.Т є постійним учасником міжнародних наукових проєктів (2018/31/B/HS3/03125, грант Національного наукового центру Польщі «Середовище та культура гравецьких та епігравецьких збирачів та мисливців в Середньому Подністров'ї» (2019-2022 рр.). Участь здобувачів даної ОП у програмах академічної мобільності підтверджена на рівні бакалаврату, а на рівні магістерському таких прикладів не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Сильні сторони: 1. Відповідність методів навчання і викладання цілям ОП та її ПРН та доповнення методів одних освітніх компонентів методами інших. 2. Висока міра концепту студентоцентрованості з підходом до студента як до суб'єкта освітнього процесу із власними потребами та вимогами, унікальними інтересами, певним досвідом і який спроможний бути автономним і відповідальним учасником освітнього процесу. 3. Тісне поєднання освіти і науки у межах педагогічної спеціальності. Позитивні практики: 1. Імплементация дослідницького компоненту у освітній процес шляхом наповнення колекціями лабораторій, створення і розвиток природничих музеїв у ЗЗСО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкі сторони: 1) не всі силабуси є в повній мірі інформативними, а ОК – доступними до вивчення. Так, у силабусі ОК «Інформаційно-комунікаційні технології» (пункт 3. Пререквізити) вказується, що перед вивченням дисципліни здобувач має освоїти дисципліни: програмування, основи інформаційних технологій, об'єктно-зорієнтоване програмування, методика викладання інформатики. Таких дисциплін у бакалаврському плані підготовки географів немає. Рекомендації щодо удосконалення: 1. Переглянути зміст окремих силабусів на предмет їх доступності та інформативності.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Вирішальним при оцінюванні критерію 4 стали сильні сторони, пов'язані із принципом доповнюваності методів одних освітніх компонентів методами інших, висока міра концепту студентоцентрованості в освітньому процесі та поєднання освіти і науки у межах педагогічної спеціальності, які посилюють зміст і реалізацію даної ОП. Визначені ЕГ слабкі сторони є несуттєвими, оскільки стосуються не усіх, а окремих силабусів освітніх компонентів і тому можуть бути виправлені у короткі строки. ЕГ переконана в тому, що рівень відповідності за критерієм 4 має бути В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми і види контрольних заходів та система оцінювання результатів навчання у ЧНУ імені Юрія Федьковича унормовані Положенням про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЧНУ імені Юрія Федьковича ... (<http://college-chnu.cv.ua/pages/files/5624673a2bff/Положення%20про%20контроль%202020.pdf>) (відповідно пункти 1.5 та 1.7 даного Положення). Форми і види контролю відображаються у силабусах та робочих програмах освітніх компонентів (<http://terra.chnu.edu.ua/robochi-programy-do-op-geografiya-speczialnist-014-serednya-osvita-geografiya-magistry/>). Аналіз робочих програм та силабусів дисциплін показав, що в університеті прийнята єдина система оцінювання у відповідності до вимог ЄКТС та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі. Критерії оцінювання результатів навчання, так само як і засоби оцінювання, визначаються у межах кожного освітнього компоненту. Оцінювання здобувача здійснюється за 100-бальною системою, з яких здобувач під час поточних видів контролю може набрати до 60 балів, а 40 балів – під час підсумкового контролю (залік чи екзамен). Здобувач може отримати до 20 балів за додаткові види робіт. Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти прийнята у 2020 році і є єдиною в університеті. Оприлюднення форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається у силабусах (http://geo.chnu.edu.ua/?page=ua/051specialties/10_014serosv/m3syllabus) та робочих програмах освітніх компонентів, які оприлюднені на сайті випускової кафедри та є загальнодоступними для ознайомлення (<http://terra.chnu.edu.ua/category/op/>). Крім того, форми контрольних заходів та критерії оцінювання оприлюднюються на першому занятті з кожного освітнього компоненту. Це однозначно підтвердили здобувачі (Шкаєва Д., Молдован І., Алексєєв В.), академперсонал та представники студ. самоуправління (Кіндзерський В, Демчишин А.). З графіком заліково-екзаменаційної сесії здобувачі можуть ознайомитися за місяць до початку на сайті географічного факультету (<http://geo.chnu.edu.ua/?page=ua/05edu>) або на інформаційному стенді у навчальному корпусі. Види та форми контролю, викладені у силабусах, дають змогу перевірити заплановане до перевірки. Так, за силабусом з асистентської практики форма контролю – диф. залік, який включає оформлення щоденника практики та на його основі сформованого звіту, який прилюдно захищається здобувачем з диференційованим оцінюванням за вказаними критеріями. Цей процес унормовується «Положенням про організацію освітнього ...» (https://drive.google.com/file/d/1x419wQ3yhhBioazmcm_xUod7zrSsdCVN/view) та його додатку (<https://drive.google.com/file/d/1ChIo3QnwzjsPcFZsbS-7gGv4m3hJ6HbA/view>). Зустрічі у фокус-групах з керівництвом та менеджментом ЗВО, з академ- та адмінперсоналом довели, що вказані положення є основою для обговорення і затвердження видів та форм контролю на випускових кафедрах та як результат - включення їх до робочих програм ОК.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт за даною ОП 014.07 Географія за другим освітнім рівнем в Україні відсутній. Формою атестації, яка визначена даною освітньою програмою, є відкритий і привселюдний захист випускної кваліфікаційної (магістерської) роботи.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедурні аспекти проведення контрольних заходів за даною ОП унормовуються «Положенням про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів у...» (<http://college-chnu.cv.ua/pages/files/5624673a2bff/Положення%20про%20контроль%202020.pdf>). Тут детально проаналізовано види та форми контролю, сформульовано особливості організації та проведення контрольних заходів з вхідного, поточного та семестрового видів контролю (пункт 2), унормовано систему оцінювання результатів навчання відповідно до вимог ЄКТС та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі (пункт 3). У документі чітко прописані правила та послідовність дотримання контрольних заходів, яких неухильно мають дотримуватися усі учасники освітнього процесу. Відповідно до цього види, форми контролю та їх методичне забезпечення зазначаються в програмі навчальної дисципліни. Проведення проміжних модульних видів контролю узгоджується з деканатом з метою недопущення проведення в один день двох модулів для здобувачів однієї групи. Таким чином можна визнати, що правила проведення контрольних заходів є чіткими і зрозумілими. Доступність правил проведення контрольних заходів для всіх учасників освітнього процесу забезпечується їх розміщенням у відкритому доступі, а також доводиться викладачами і кураторами до відома здобувачів. Об'єктивність

екзаменаторів забезпечується пунктом 3.7 «Положення про контроль і систему оцінювання», де передбачається можливість проведення підсумкового контролю двома викладачами (лектор та викладач, що проводить практичні заняття), а також передбачена можливість участі інших викладачів, що викладають таку ж або суміжну дисципліну (рішення про це своєчасно приймає кафедра). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується також контрольними зрізами знань з боку деканату та ректорату (як приклад – документ №17 додаткових документів). Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та їх профілактику сформульовані у «Положенні про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у ЧНУ ім. Юрія Федьковича» (<http://www.budarch.chnu.edu.ua/res//budarch/FABDPM/AcademicIntegrity/ChNU-Polozh.pdf>). Однак ознайомлення з цим документом показало, що процедура звернення учасників конфлікту і порядок його вирішення прописані недостатньо чітко. Процедура оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження є чіткою та унормована «Положенням про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань студентів ЧНУ ім. Юрія Федьковича» (http://www.budarch.chnu.edu.ua/res//budarch/Docs/Polozhennia/11_Polozh_pro_apeliaciyu_2020.pdf), затвердженого протоколом №1 Вченої ради від 03.02.2020 р. та уведеного в дію наказом ректора №36 від 04.02.2020 р. Керівництво факультету та університету у фокус-групах запевнило, що вони всіляко намагаються уникнути конфлікту інтересів і не допустити його розвитку, тим самим послідовно дотримуються таких правил під час реалізації ОП.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти і внутрішня нормативна база щодо дотримання академічної доброчесності визначаються в університеті кількома основними документами: - Статут університету (розділ 8) (<https://drive.google.com/file/d/0B1PzclSOKFQnVm9xSzJHdW51X3BVdTRSMWoxUjlnb1dRYzFr/view>); - «Правила академічної доброчесності у ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view); - Положення про організацію освітнього процесу в ЧНУ (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view); - Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату в ЧНУ (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJl2ot4UeSq2_BSGadrPl_/view); - Етичний кодекс ЧНУ (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAykF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view). Інституційне забезпечення академічної доброчесності в університеті здійснює постійна комісія з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності і регламенту. Висновки комісії враховуються, наприклад, при зарахуванні на посади, наданні рекомендацій на присудження вчених звань (https://drive.google.com/file/d/1p4dj7Xt9M-rvd85EOEKe_pNplVlxjoNi/view). На географічному факультеті, де здійснюється підготовка за ОП Географія, також функціонує комісія з питань етики та академічної доброчесності включно зі здобувачами (http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/1/sklad%20komisii%20akad_dobr.pdf) Інформаційно-технологічні засоби. З метою виявлення та запобігання академічному плагіату керівництвом університету укладений договір №115 від 07.04.2021 р. про використання програмно-технічної системи Unicheck для виявлення збігів, ідентичності у текстах (http://library.chnu.edu.ua/?page=ua/02infres/02cat_int_res/unplag). За умовами договору Університету надається право перевірки 165000 сторінок тексту на предмет його збігу з матеріалами, розміщеними у мережі Інтернет. ЕГ у фокус-групі зі здобувачами та випускниками прийшла до висновку, що рівень сформованості культури академічної доброчесності у здобувачів освіти є середнім, оскільки цей процес перебуває у стадії становлення. У викладачів цей рівень визначений як високий, а група забезпечення продемонструвала свою готовність до критичного і реалістичного застосування прийнятих в університеті документів, пов'язаних з академічною доброчесністю. Впровадження і популяризація заходів ЗВО з академічної доброчесності відбувається за кількома напрямками, серед яких – включення правил академічної доброчесності до контракту кожного здобувача, створення на факультеті інформаційного стенду, створення спеціальних рубрик на сайтах кафедри і факультету, проведення інформаційних годин (http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/072akad_dobr) для здобувачів, вебінарів та онлайн-зустрічей зі здобувачами (http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/072akad_dobr) та ін.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильні сторони: 1. На сайті випускової кафедри розміщені силабуси і робочі програми основних та вибіркових освітніх компонентів, які містять чіткі та зрозумілі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти. 2. Процедурні аспекти проведення контрольних заходів за даною ОП є чіткими і зрозумілими. Позитивні практики: 2. Офіційне (через договір) використання програмно-технічної системи Unicheck для виявлення збігів, ідентичності у текстах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: процедура звернення учасників конфлікту і порядок його вирішення прописані недостатньо чітко. Рекомендації щодо удосконалення: відкоригувати «Положення про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у ЧНУ ім. Юрія Федьковича» з метою більш чіткого формулювання процедури звернення учасників конфлікту і порядку його вирішення.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

При оцінюванні критерію 5 даної ОП вирішальними для ЕГ стали сильні сторони, пов'язані з чіткістю і зрозумілістю процедурних аспектів проведення контрольних заходів за даною ОП та наявність повного комплексу силабусів і робочих програм на сайті випускової кафедри. Вирішальною для оцінювання слабкою стороною стало недостатньо чітке формулювання процедури звернення учасників конфлікту і порядок його вирішення у «Положенні про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у ЧНУ ім. Юрія Федьковича». Однак несуттєвість цієї слабкої сторони визначається тим, що її можна швидко виправити шляхом внесення відповідних правок до вказаного документу та його перезатвердження. ЕГ переконана, що даний критерій у повній мірі відповідає рівню оцінювання «В».

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Освітній процес за ОП Географія забезпечує активний, кваліфікований науково-педагогічний потенціал ЧНУ. ЕГ оцінила людські ресурси та встановила, що академічна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОП, досвід роботи, публіцистична, науково-дослідницька та освітньо-просвітницька діяльність, процедура конкурсного відбору і добору за кожним ОК цілком забезпечують досягнення визначених ОП цілей та ПРН. Аналіз табл. 2 Відомостей СО засвідчує, що у структурі НПП, що здійснюють освітній процес за ОП, науковий ступінь кандидата наук мають 67 % викладачів, доктора наук – 33%, вчене звання доцента – 78 % та професора – 11 % викладачів, які забезпечують обов'язкові компоненти ОП. В структурі НПП майже паритет між чоловіками та жінками (56 % та 44 % відповідно). Простежуємо відповідність спеціальностей викладачів та їх професійних здобутків дисциплінам, що викладають, значний досвід науково-педагогічної роботи (стаж роботи НПП від 14 до 30 років) (табл. 2). Так, ОК4 «Інформаційно-комунікаційні технології» забезпечує факультет математики та інформатики, зокрема доц. В. Лучко, який має публікації не тільки суто за академічним профілем, але і в ракурсі освітньо-педагогічної тематики, а ОК3 «Інклюзивна педагогіка» забезпечує О. Чубрей, яка є доктором педагогічних наук, має наукові та методичні публікації за профілем дисципліни, пройшла освітні курси за тематикою «Інклюзивна освіта: коротко про найважливіше», «Взаємодія педагога та асистента вчителя в умовах інклюзивного освітнього середовища», довгострокове підвищення кваліфікації «International Scientific and Pedagogical Internship Ukraine-Uzbekistan-Latvia». Окремі викладачі мають практичну роботу за фахом у ЗЗСО (О. Чубрей є за сумісництвом вчителем географії, економіки та екології Глибоцького ліцею, Г. Ходан – Чернівецького військово-спортивного ліцею), І. Косташук за сумісництвом є професором кафедри методики викладання природничо-математичних дисциплін Інституту післядипломної педагогічної освіти в Чернівецькій області. Водночас ЕГ рекомендовано посилити публіцистичну активність відповідно до предметної області окремих навчальних дисциплін (до прикладу, ОК2 «Технологія викладання географії» (доц. І. Косташук); ОК6 «Загальні суспільно-географічні закономірності світу» (доц. О. Чубрей)), відповідність Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (доц. М. Проскурняк), залучення до керівництва магістерськими роботами викладачів з науковим ступенем (Я. Поп'юк). На думку 27,3 % здобувачів (результати опитування, <http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/014/opytuvannya%20014%20oserednya%20osvita.pdf>) професійна кваліфікація викладачів не завжди відповідає дисциплінам, які вони викладають. Підвищення кваліфікації НПП реалізується у ЗВО України та в рамках міжнародних програм підвищення кваліфікації. Стажування за профілем ОП, що акредитується, є поодиноким: М. Проскурняк, І. Піц, Т. Ємчук. ЕГ рекомендовано посилити стажування за профілем ОП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного відбору викладачів кафедри є прозорими, чіткими і кількарівневими відповідно до Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників у ЧНУ імені Юрія Федьковича (https://drive.google.com/file/d/1hm-on4WmOXuAn4Q_oiz1b4GuR9-77J53/view), що дозволяє

забезпечити неупередженість і різностороннє врахування якостей претендентів на посаду НПП. Під час онлайн-зустрічі ЕГ з академічним персоналом О. Чубрей, І. Косташук наголосили на показниках добору НПП, зокрема це участь у стажуваннях та програмах підвищення кваліфікації за фахом дисципліни, публіцистична діяльність, підсумки науково-педагогічної роботи за попередній період. Конкурс на заміщення вакантної посади оголошується ректором ЧНУ і публікується на офіційному сайті університету. Термін подання заяв та документів складає один місяць. Процедура відбору є наступною: обговорення кандидатур претендентів на заміщення посади викладачів проводиться в їх присутності на засіданні кафедри, яка надає висновки, передача висновків кафедри про професійні та особистісні якості претендентів конкурсній комісії, розгляд документів конкурсною комісією, розгляд кандидатур претендентів на посади доцента, викладача, старшого викладача, асистента Вченою радою географічного факультету. Особа, що претендує вперше на посаду попередньо проводить відкрите заняття. Професор кафедри обирається таємним голосуванням на Вченій раді ЧНУ за висновками відповідної кафедри, конкурсної комісії.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЧНУ здійснює залучення роботодавців до окремих видів організації та реалізації навчального процесу. На ОП «Географія» переважно це спостерігається у рамках перегляду та оновлення ОП, практичної підготовки здобувачів, рецензування кваліфікаційних робіт магістрів та у зворотному напрямі – надання методичної допомоги ЗЗСО зі сторони викладачів ЧНУ. Під час перегляду ОП університет надсилає матеріали роботодавцям для отримання пропозицій, що підтвердили М. Боднарюк, С. Оглоб'як під час зустрічі з роботодавцями. Представники роботодавців (М. Крушницький) є рецензентом ОП «Географія», С. Власов, В. Ахтемійчук, К. Мельничук, Ю. Чубрей, С. Лазурко, У. Пілат, ін. приймали участь в онлайн-зустрічі-обговоренні ОП «Географія» (http://geo.chnu.edu.ua/?page=ua/051specialties/10_014serosv/m4stakeholders). Між ЧНУ та управлінням освіти Чернівецької міської ради (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/1/dogovir%20pro%20spivpracyu.pdf>), Департаментом освіти і науки Чернівецької обласної державної адміністрації (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/Dogovir%20pro%20spivrobotitnuctvo.pdf>) укладено договори щодо проходження здобувачами практики у ЗЗСО м. Чернівці та Чернівецької області відповідно. Проходження педагогічної практики на базі закладів освіти, очільниками яких вони є, під час зустрічі з роботодавцями підтвердили М. Боднарюк, Д. Глобак. Рецензентами кваліфікаційних робіт магістрів є досвідчені вчителі-практики, вчителі-методисти, директори ЗЗСО (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/014/stakholder/kvalifikatiini%20roboty%20magistriv%202021.pdf>). На географічному факультеті ЧНУ імені Юрія Федьковича є позитивна практика роботи Ради стейкхолдерів ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=14870](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=14870)), про що на зустрічі наголосив декан ГФ М. Заячук.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У процесі спілкування з представниками фокус-груп ЕГ переконалася, що залучення професіоналів-практиків, експертів галузі та представників роботодавців до проведення аудиторних занять на ОП «Географія» спеціальності 014 Середня освіта на другому (магістерському) рівні є епізодичним і відбувається на громадських засадах, на умовах взаємовигідної співпраці. Приклади залучення роботодавців у якості гостьових лекторів наведені у Відомостях СО та в новинах на сайті географічного факультету, зокрема бінарна лекція спільно із завідувачем НМЦ природничо-математичних дисциплін Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області В. Рибчинським ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&data\[5075\]\[id\]=14924](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&data[5075][id]=14924)), лекція доктора педагогічних наук, професорки, завідувачки творчої навчально-наукової лабораторії «Гірська школа Українських Карпат» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника І. Червінської на тему «Медійно-інформаційна компетентність сучасного учителя географії у контексті інформаційних реформ та суспільних трансформацій» ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news&data\[16727\]\[id\]=15174](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news&data[16727][id]=15174)). Також зазначається про практичну педагогічну діяльність викладачів ЧНУ у ЗЗСО. Таким чином, проводячи заняття за основним місцем роботи вони водночас є залученими до освітньої діяльності професіоналами-практиками, що безумовно є доцільним. За інформацією О. Чубрей на зустрічі з академічним персоналом на найближчий час планується бінарне заняття з представниками Інклюзивного центру. Водночас ЕГ рекомендує ширше охопити академічну спільноту, представників роботодавців та експертів галузі для проведення бінарних лекцій, практичних занять, виконання педагогічних експериментів випускників за ОП «Географія» тощо.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У ЧНУ імені Юрія Федьковича сформована система професійного розвитку викладачів, що відповідає їх потребам та інтересам. Така позиція наскрізною лінією проходить у Статуті ЧНУ імені Юрія Федьковича (<https://drive.google.com/file/d/oB1PzclSOKFQnVm9xSzJHdWs1X3BVdTRSMWoxUj1Nb1dRYzFr/view?resourcekey=o-S-VTuQ81cyYfigMt1-HRca>, п. 4.3.5, п. 8.1.4.4, п. 8.17.10, п. 8.21), Положенні про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (https://drive.google.com/file/d/1opL_rGQxGOytwv1lkoQUAKdjKlnQeK6/view) згідно з яким підвищення кваліфікації за накопичувальною системою складає 6 кредитів ЄКТС на 5 років. ЧНУ провадить освітню діяльність з

підвищення кваліфікації педагогічних працівників за спеціальністю 014.07 Середня освіта (Географія) «Актуальні питання сучасної географічної освіти», якою можуть скористатися і викладачі ЧНУ (серед викладачів ОП Географія – Т. Ємчук, Г. Ходан). Найбільш поширеними формами підвищення кваліфікації є міжнародне (Б. Рідуш, Г. Ходан, С. Кирилюк, І. Косташук) та у ЗВО України (І. Косташук, І. Піц, Т. Ємчук, М. Проскурняк). Підвищення кваліфікації відбувається і шляхом захисту кандидатських та докторських дисертаційних робіт (І. Косташук, О. Чубрей отримання наукового ступеня доктора наук, Т. Ємчук – вченого звання доцента). Також ЧНУ організовує курси підвищення кваліфікації за програмою «Основи користування Moodle» (3 кредити ЄКТС), яким скористалися О. Чубрей, Т. Ємчук, Б. Рідуш. Однією з форм підвищення кваліфікації є міжнародні наукові конференції, організатором яких виступає ЧНУ, зокрема «Культурний ландшафт як географічний феномен», учасники якої (Б. Рідуш, С. Кирилюк, Я. Поп'юк, Г. Ходан, М. Проскурняк) за участь та публікацію у конференційному збірнику отримали сертифікат на 30 годин (<https://www.youtube.com/watch?v=2euwJrIo2I8>, <http://terra.chnu.edu.ua/kulturnyj-landshaft-yak-geografichnyj-fenomen-sertyfikaty/>). Викладачі проходять підвищення кваліфікації, формуючи і загальні компетентності. Одними з таких є курси «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів» на платформі Prometheus (С. Кирилюк) та «Критерії та процедура відбору видань до Web of Science Core Collection» на платформі Clarivate (С. Кирилюк, Г. Ходан). У цілому, система професійного розвитку відповідає потребам та інтересам викладачів, є різносторонньою та багатоманітною. Експертна група вважає за доцільне рекомендувати науково-педагогічним працівникам брати активнішу участь у тренінгах та семінарах, зокрема з педагогіки та методики викладання, з метою постійного підвищення педагогічної майстерності, що викликано потребами сучасного суспільства.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У Статуті ЧНУ імені Юрія Федьковича від 23.11.2016 р. (<https://drive.google.com/file/d/oB1PzclSOKFQnVm9xSzJHdWsiX3BVdTRSMWoxUj1Nb1dRYzFr/view?resourcekey=o-S-VTuQ81cyYfigMt1-HRcA>, п. 2.2.3) зазначено як одна з основних задач – запровадження системи мотивації НПП до вдосконалення навчальних програм і забезпечення якості освіти. У відповідь на це у ЧНУ функціонує дієва система заохочення НПП за досягнення в науково-педагогічній діяльності, працюють Положення про встановлення індивідуальних надбавок стимулюючого характеру до зарплати професорсько-викладацькому складу Чернівецького національного університету (<https://drive.google.com/file/d/oB1PzclSOKFQnRTdLaUdBYVd6cHdsVDFkYjk3cWxRZXZheUt3/view?resourcekey=o-1eFSJGThuEiPQdq-D45sWA>), Положення про порядок преміювання працівників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<https://drive.google.com/file/d/oB1PzclSOKFQnRTdLaUdBYVd6cHdsVDFkYjk3cWxRZXZheUt3/view?resourcekey=o-1eFSJGThuEiPQdq-D45sWA>). Відповідно до Положення про встановлення індивідуальних надбавок..., наприклад, проводиться рейтингування НПП за науковою, навчально-методичною, гуманітарно-виховною видами діяльності роздільно серед професорів, доцентів та асистентів. За результатами рейтингування викладачі отримують матеріальне заохочення що є позитивною практикою. Також здійснюється рейтингування кафедр, відповідно до результатів якого кафедри отримують матеріальне заохочення, яке розподіляється серед викладачів відповідно до їх внеску, що також виступає позитивною практикою. Премії отримують і наукові керівники студентів-переможців Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Матеріальне заохочення здійснюється за рахунок економії фонду заробітної плати, про що підтвердив під час онлайн-зустрічі головний бухгалтер Ю. Романів. У процесі роботи ЕГ переконалася, що на географічному факультеті наявна реальна і потужна практика преміювання викладачів. Також згідно з Колективним договором викладачі до ювілеїв отримують також грошову винагороду. Така практика двічі за 2020 р. була серед викладачів ОП «Географія». Одним із дієвих способів заохочення викладачів є щорічні грамоти, подяки ЧНУ, МОН України, НЦ «Мала академія наук України» тощо. Так, серед викладачів, що забезпечують освітній процес за ОП «Географія», за країні два-три роки отримали Подяку МОН України – Б. Рідуш (2020), Подяку Національного центру «Мала академія наук України» – І. Косташук (2020), Д. Холявчук (2021), Почесну грамоту Національного центру «Мала академія наук України» – І. Косташук (2021), О. Чубрей (2019), Д. Холявчук (2020), Почесну відзнаку Чернівецької обласної ради «За заслуги перед Буковиною» – І. Косташук (2020), Почесну грамоту Чернівецької обласної ради – І. Косташук (2019), О. Чубрей (2021); Подяку Департаменту освіти і науки Чернівецької обласної державної адміністрації – О. Чубрей (2019).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Науково-педагогічний персонал має відповідну академічну та професійну кваліфікацію, що забезпечує досягнення програмних результатів навчання. Наявність прозорої, неупередженої, кількарівневої процедури конкурсного добору викладачів з урахуванням їхнього фаху та можливості викладати певні дисципліни, публіцистичної активності відповідно до окремих положень. Рейтингування кафедр (преміювання у різному розмірі 2/3 кафедр університету), викладачів окремо професорів, доцентів, асистентів (1/3 НПП). Підвищення кваліфікації має різносторонні форми (від підвищення кваліфікації у ЧНУ до міжнародних стажувань) та спрямування (розширення фахових, загальних, інформаційно-комунікаційних, менеджерських компетентностей).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Мають місце певні слабкі сторони. Зокрема, за деякими ОК публікативна активність щодо відповідності предметній області є низькою (ОК2 «Технологія викладання географії», ОК4 «Інформаційно-комунікаційні технології» тощо); недостатня англійська підготовка НПП з точки зору можливостей міжнародних проєктів; у науково-педагогічних працівників відсутні за спрямуванням ОП праці, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science; залучення фахівців-практиків до реалізації освітнього процесу на даній ОП є частковим, епізодичним. Експертною групою рекомендуємо посилити наукову діяльність у відповідності до предметної області ОП, підвищити публікаційну активність у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science, сприяти активнішому залученню до проведення аудиторних занять фахівців-практиків. Долучатися до тренінгів та семінарів з метою постійного підвищення педагогічної майстерності, що викликано потребами сучасного суспільства.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

За результатами аналізу сильних та слабких сторін Критерію 6, можна визначити, що Рівень відповідності критерію – В, бо за критерієм 6 ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 6.2, 6.3 та 6.6, за підкритеріями 6.1, 6.4 та 6.5 дана ОП має незначні слабкі сторони. Інноваційна практика відсутня. Академічна та професійна кваліфікація викладачів, що викладають за даною ОП, дозволяє забезпечити досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. Такі слабкі сторони, як невідповідність публікацій змісту освітнього компоненту за окремими ОК, епізодичне і несистематичне залучення фахівців-практиків до реалізації освітнього процесу, недостатньо активне стажування та підвищення кваліфікації за фахом ОП, не ускладнюють процес отримання освітніх послуг та підлягають виправленню.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЧНУ імені Ю. Федьковича один із найдавніших класичних університетів України. З 2011 року резиденція Університету внесена до об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО, а географічний факультет якраз і знаходиться в приміщенні резиденції. Взагалі ЗВО має 39 будівель, 9 гуртожитків, 4 музеї (один з них – природничий), бібліотеку, ботанічний сад, метеорологічну та сейсмічну станції, фізкультурно-оздоровчий комплекс зі спортивними залами (тренажерний, зал фітнесу та аеробіки, гімнастичний) та відкриті майданчики. тощо. З огляду наданих відеороликів та онлайн-перегляду, ЕГ встановила, що матеріально-технічна база закладу знаходиться на належному рівні. Щорічно відбувається оновлення ресурсів. Для забезпечення освітнього процесу за ОП Географія використовується аудиторний фонд: Лабораторія палеогеографічних досліджень, лекційна аудиторія (обладнана інтерактивною дошкою, камерами, проектором), кафедра економічної географії та екологічного менеджменту, бібліотека факультету (фонд - більше 5000 прим.), 2 комп'ютерні класи, кабінет ландшафтознавства тощо. Викладачами кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії розроблено достатню кількість власних наробок навчально-методичне забезпечення ОП, що було продемонстровано ЕГ під час огляду МТР, що цілком сприяє досягненню цілей, завдань, ПРН. У освітньому процесі використовується мультимедіа, ноутбуки, квадрокоптери, дозиметри, радіометри та ін. Здобувачам надається вільний доступ до мережі Інтернет за допомогою Wifi. На факультеті для студентів створено студентський простір «Екватор». Наукова бібліотека ЧНУ (<https://u.to/73WkGw>) має величезний фонд літератури (2 724 935 прим.), надає доступ до електронних ресурсів (електронний каталог (<https://u.to/bnakGw>), каталог інтернет-ресурсів (<https://u.to/OzakGw>), університетський репозитарій (Archer) (<https://u.to/KnekGw>), електронний репозитарій кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії (<https://collectedpapers.com.ua/biblioteka>)), функціонує 6 читальних залів на 500 посадкових місць із сучасним інтер'єром та комп'ютерами, доступом до наукометричних баз даних Scopus, WoS тощо. За необхідності здобувачам надається кімната у гуртожитку, де створені належні умови для проживання (є кухня, кімната для навчання, кімната для прасування, вільний wifi тощо). Слабкою стороною, що виявлена ЕГ, є відсутність у приміщенні факультету пункту громадського харчування (ідеальні чи буфету). Отже, ЧНУ імені Ю. Федьковича має достатні матеріально-технічні ресурси, що забезпечують якісний освітній процес та сприяють досягненню визначених ОП цілей та ПРН. Вся інфраструктура Університету (навчальні корпуси, гуртожиток) знаходяться на належному рівні, сучасні і комфортні, оснащені усім необхідним для навчання та проживання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької

та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Експертна група за результатами онлайн-зустрічей встановила, що викладачам і здобувачам ОП Географія надається безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів та відповідної інфраструктури, необхідних для навчальної, викладацької та наукової діяльності в межах даної ОП. Університет безпосередньо інформує учасників освітнього процесу через свій офіційний сайт (<http://www.chnu.edu.ua>). Наукова Бібліотека (<https://u.to/73WkGw>) надає здобувачам і викладачам безоплатний доступ до електронного каталогу бібліотеки (<https://u.to/bnakGw>), каталогу інтернет-ресурсів (<https://u.to/OzakGw>), університетського електронного репозитарію (Archer) (<https://u.to/KnekGw>), електронного репозитарію кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії (<https://collectedpapers.com.ua/biblioteka>) а також пропонує електронну доставку документів (з інформаційних платформ видавництва Springer Nature та Wiley), у допомогу науковцю (<https://u.to/bnekGw>) доступ до наукометричних бах даних тощо. Усі дистанційні послуги, що надаються бібліотекою представлені на сторінці «Довідки. Інформаційні послуги. Інформація» (<https://u.to/AXekGw>). Доступ до електронних курсів дисциплін налагоджений через платформу Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/>), однак спроба членів ЕГ зайти за цим посиланням на платформу Moodle була безрезультатною. Здобувачам надається доступ до міжнародних програм академічної мобільності, грантів, проєктів, конкурсів (<http://interof.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>). Здобувачі ОП Географія під час зустрічі з ЕГ зазначили, що мають можливість безкоштовно користуватися аудиторіями, лабораторіями, бібліотекою та ін. інфраструктурою ЧНУ, надається вільний Wifi-доступ до мережі Інтернет у навчальних корпусах. На географічному факультеті є 2 комп'ютерні класи, підключені до локальної мережі та мережі Internet. У зв'язку із специфікою спеціальності Географія, здобувачам надається також доступ до метеорологічної та сейсмічної станції, де проводиться як наукова робота, так і навчальна.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час онлайн-візиту та огляду матеріально-технічних ресурсів ЧНУ, експертна група встановила, що для учасників освітнього процесу створено безпечні умови для навчальної, наукової та соціально-побутової діяльності. У коридорах та навчальних лабораторіях наявні вогнегасники, аптечки, скриньки для використаних рукавичок та масок. Гарантом Рідуш Б.Т. зазначено, що перед лабораторними роботами чи практикою здійснюється інструктаж із техніки безпеки. На запит ЕГ було надано скан-копії документів: «Журнал з реєстрації інструктажу з питань пожежної безпеки», «Журнал з реєстрації інструктажів з питань охорони праці», «Журнал реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці» - усі документи ведуться належним чином. В Університеті діє Служба охорони праці та радіаційної безпеки (<https://u.to/olulGw>), яка організовує проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних факторів, запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням та іншим загрозам життю або здоров'ю працівників тощо. Для осіб з обмеженими можливостями створені безпечні умови – безбар'єрний доступ до приміщення корпусу географічного факультету (зворотній вхід розташований на рівні поверхні двору), за необхідності надається супровід чергового тощо. У процесі навчання за ОП Географія здобувачам пропонується для користування лабораторії, бібліотека, комп'ютерні класи, фізкультурно-оздоровчий комплекс (спортивні зали і спортивні майданчики), метеорологічна та сейсмічна станції тощо; надається можливість займатись в спортивних секціях. На географічному факультеті створено студентський простір «Екватор» для дозвілєвої діяльності здобувачів. У разі необхідності здобувачі забезпечуються гуртожитком. Особливу підтримку у задоволенні потреб щодо навчання та проживання здобувачам надає студентське самоврядування та профспілка, що підтверджено ЕГ під час зустрічі з їх представниками (Кіндзерським В.В., Гаранжій П., Парашук К. та ін.). Зазначено, що проводяться опитування задля виявлення потреб та інтересів здобувачів. За результатами опитування (<https://u.to/JQqlGw>), ступінь задоволеності освітнім процесом становить 72,7%. Таким чином, в ЧНУ імені Юрія Федьковича створюються безпечні та комфортні умови для задоволення потреб та інтересів здобувачів, надається безоплатний доступ до інформаційних ресурсів та інфраструктури, необхідних для навчання, наукової і виховної діяльності в межах ОП.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Університет на належному рівні забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну, соціальну та психологічну підтримку здобувачів ВО, що підтверджено ЕГ у процесі зустрічей зі здобувачами, представниками студентського самоврядування та профспілки, викладачами та адміністративним персоналом. Організаційну, інформаційну та консультативну підтримку для здобувачів даної ОП надає деканат географічного факультету, кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, гарант ОП, викладачі тощо. Для комунікації зі здобувачами функціонують групи в Viber, Telegram тощо. Інформаційна підтримка здійснюється за допомогою сайту Університету (<http://www.chnu.edu.ua>), наукової бібліотеки (<https://u.to/73WkGw>); електронної пошти та груп у Viber, Telegram, YouTube-канал (<https://u.to/1gqlGw>), соціальні мережі (Instagram (<https://u.to/9wqlGw>), Facebook (<https://www.facebook.com/chnu.edu.ua>)) тощо. В ЧНУ діє інститут кураторства, саме куратори надають організаційну, координаційну та соціальну та морально-виховну підтримку. Дистанційне навчання реалізовується за допомогою платформи Moodle, Zoom, GoogleMeet тощо. Соціальну та психологічну підтримку здобувачам надає, у разі потреби, соціально-психологічна служба. Позитивною практикою стимулювання є рейтинг студентів. Як засвідчили керівництво та представники студентського самоврядування під час зустрічей з ЕГ, в університеті існує практика виплат стипендій від чернівецького меценату (по 100 \$) протягом семестру кращим студентам. Так, у поточному навчальному році обрані були 13 кращих студентів. Задля виявлення потреб та інтересів здобувачів в

Університеті системно проводяться опитування, зокрема анкетування «Викладач очима студентів». Так, за результатами опитування (<https://u.to/JQqIGw>), 90,9% здобувачів вважає достатнім освітню підтримку щодо організації навчання і викладання та індивідуальну взаємодію викладачів зі студентами.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЧНУ імені Ю. Федьковича реалізацію права на освіту особами з особливими освітніми потребами унормовано наступними документами: «Положенням про організацію освітнього процесу в університеті» (<https://u.to/sUOiGw>), «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю, інших маломобільних груп населення» (<https://u.to/-FulGw>). На сайті також представлено Технічний висновок про можливість доступності закладів ЧНУ ім. Ю.Федьковича в м.Чернівці для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення з ескізними пропозиціями (<https://u.to/8F2lGw>). В Університеті забезпечується спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури закладу, під час огляду МТР було продемонстровано черговий пункт та засвідчено про надання допомоги черговим у супроводі осіб; наявний зручний низький вхід до корпусу з двору. Нормативна документація відображена на сайті у розділі «Навчання» вкладка «Умови доступності для навчання осіб з особливими освітніми потребами» (<https://u.to/5FulGw>). У «Правилах прийому до ЧНУ у 2021 р.» також передбачено спеціальні умови вступу. Для осіб з особливими освітніми потребами в ЧНУ створено умови для навчання в дистанційній формі – через платформу Moodle, де представлено електронні курси всіх дисциплін, створено облікові записи кожного викладача і здобувача, корпоративні електронні скриньки для забезпечення безперешкодної комунікації. Зі слів здобувачів, у разі потреби, вони мають право на індивідуальний графік навчання, що регламентується «Положенням про індивідуальний графік навчання студентів у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://u.to/MnSlGw>). Отже, за результатами аналізу нормативних документів, огляду МТР та зустрічей, ЕГ підтверджує, що в Університеті створені належні умови для навчання категорії осіб з особливими потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Вирішення конфліктних ситуацій у ЧНУ імені Ю. Федьковича регулюється наступними документами: «Положення про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу» (<https://u.to/UEOiGw>), «Етичний кодекс» (<https://u.to/KkOiGw>), «Правила академічної доброчесності» (<https://u.to/KkKiGw>), «Положення про виявлення та запобігання плагіату» (<https://u.to/wnSlGw>). У нормативних документах чітко прописані політика і процедури попередження, профілактики і врегулювання конфліктних ситуацій (КС), система запобігання і профілактики конфліктів в університеті, основні стратегії та способи розв'язання КС, діяльність центру соціально-психологічної підтримки, медіацію тощо. На головній сторінці сайту ЧНУ створена сторінка «Запобігання корупції» (<https://u.to/onWlGw>). Деяким технічним недостатком є непрацюючі вкладки, а саме: «Антикорупційна програма», «Освітньо-інформаційні заходи». В ЧНУ є уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції, на цій сторінці надаються контакти для звернень (номера телефонів, адреса електронної пошти). В ЧНУ функціонує соціально-психологічний центр, під час зустрічі з ЕГ її представник засвідчила про діяльність центру та наданні індивідуальної консультаційної допомоги щодо вирішення і профілактики конфліктів в освітньому просторі. Нажаль, ЕГ не вдалося знайти на сайті університету інформаційну сторінку про соціально-психологічний центр. Але у п.6.10 Положення наведені контакти для звернень до працівників Центру. У вирішенні конфліктів приймають участь: соціально-психологічний центр, а також навчально-наукова лабораторія медіації, переговорів та арбітражу (<https://law.chnu.edu.ua/mediation-lab/>), яка функціонує на кафедрі публічного права. Контакти для звернень до медіаторів наводяться як у самому Положенні (п.7.8), так і на сторінці Лабораторії. Згідно п.5.6. Положення «Основними стратегіями розв'язання конфліктних ситуацій є: пошук компромісу; налагодження співпраці; взаємне пристосування сторін конфлікту; запобігання відновленню конфлікту. Процедури розв'язання КС, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією не виокремлено у Положенні. Під час онлайн-візиту, ЕГ пересвідчилась, що учасники освітнього процесу (здобувачі, викладачі і ін.) обізнані з Етичним кодексом та дотриманням принципів академічної доброчесності; можливостями звернень до керівництва як особисто, так через скриньку довіри (електронну і фізичну), процедурами вирішення конфліктних ситуацій. Двічі на рік (в кінці кожного семестру) проводиться опитування «Викладач очима студентів». За результатами інтерв'ювання учасників фокус-груп під час онлайн-візиту, ЕГ встановила, що випадків виникнення конфліктних ситуацій на ОП Середня освіта (Географія) не було. Таким чином, в ЧНУ існує чітка і зрозуміла політика університету у вирішенні конфліктних ситуацій, що підтверджено нормативною документацією та за результатами зустрічей з учасниками фокус-груп.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. ЧНУ імені Юрія Федьковича на належному рівні забезпечує учасників освітнього процесу: матеріально-технічними ресурсами та НМЗ, безпечними і комфортними умовами для навчання та виховання здобувачів ВО; безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, ресурсів бібліотеки, комп'ютерних класів та Wifi. 2. Результати опитування та інтерв'ювання здобувачів підтвердили їх задоволеність освітнім процесом, умовами навчання і проживання. 3. Позитивною практикою ЧНУ є рейтинг студентів, згідно якого кращим студентам виплачуються стипендії від чернівецького меценату (по 100 \$) протягом семестру. Так, у поточному навчальному році обрані були 13 кращих студентів. 4. Для осіб з обмеженими освітніми потребами створені умови для доступу до приміщень університету, надається супровід та доступ до електронних курсів дисциплін тощо. 5. В Університеті політика та процедури вирішення і попередження виникнення конфліктних ситуацій є чіткими, зрозумілими і прозорими, направлені на дотримання принципів академічної доброчесності тощо. 6. ЧНУ спрямовую діяльність на попередження виникнення конфліктів, до цього процесу активно залучена навчально-наукова лабораторія медіації, переговорів та арбітражу (<https://law.chnu.edu.ua/mediation-lab/>), яка функціонує на кафедрі публічного права. Контакти для звернень до медіаторів наводяться як у самому Положенні, так і на сторінці Лабораторії.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Єдиним недоліком, на думку ЕГ, є відсутність у приміщенні факультету місця для харчування (їдальні чи буфету). 2. Відсутній доступ сторонніх осіб (в т.ч. членів ЕГ) до електронних курсів дисциплін платформи Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/>) – посилання не працює. 3. На сторінці університету відсутня сторінка соціально-психологічного центру. 4. Процедури розв'язання КС, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією не виокремлено у Положенні.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Зважаючи на сильні сторони і позитивну практику (достатній рівень матеріально-технічних ресурсів ЧНУ, забезпечення безпечних і комфортних умов для навчання і проживання, можливість безоплатного доступу учасникам освітнього процесу до інфраструктури та інформаційних ресурсів, у тому числі і бібліотеки, комп'ютерних класів, мережі Інтернет, стимулювання кращих здобувачів стипендією від меценату; активна діяльність навчально-наукової лабораторії медіації, переговорів та арбітражу у напрямку попередження виникнення конфліктів), та незважаючи на виявлені слабкі сторони чи недоліки (відсутність у приміщенні факультету пункту харчування (їдальні чи буфету), відсутній доступ до електронних курсів дисциплін налагоджений через платформу Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/>), відсутня сторінка Соціально-психологічного центру, не виокремлені у Положенні процедури розв'язання КС, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією), які можуть бути усунені в короткий термін, експертна група дійшла висновку, що ОП Середня освіта (Географія) відповідає рівню В за критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В ЧНУ процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП регулюються нормативними документами: «Положення про розроблення та реалізацію освітніх програм ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1rFVXb_JZoVNab4J2x8tHTz2vfVmH4JOP/view), «Положення про гаранта освітньої програми ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1hUCT-roIboLKgmpZFE5MkdPp-AnTxGXq/view>), «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsytr/view>), «Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1BGtjpMStV35WLKnGjoozOwZMjofsBwnK/view>). Згідно з даними документами та за результатами зустрічей із фокус-групами ЕГ дійшла висновку, що до процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП залучені всі учасники освітнього процесу та зовнішні стейкхолдери, зокрема члени проектної групи, безпосередньо викладачі ОП, фахівці з інших споріднених кафедр, потенційні роботодавці, інші представники професійної спільноти, студенти старших курсів споріднених спеціальностей, випускники, які здобули освітній ступінь магістра в минулі 2-3 роки. Хоча при цьому частково дотримується пункт щодо щорічного перегляду ОП. Перегляд ОП «Географія» за спеціальністю 014.07 Середня освіта «Географія» був здійснений у 2021 р. У Відомостях СО пояснено зміни 2021 р. через уведення Професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Проекти ОП, за підтвердженням начальника навчального відділу Я.

Гарабазів, мають бути розміщені на сайтах кафедри з узагальненими пропозиціями по завершенню обговорення. Наразі на сайтах випускових кафедр за ОП «Географія» проекти та узагальнені пропозиції відсутні. За результатами перегляду ОП «Географія» у 2021 р. було прийнято рішення: 1) замінити дисципліну «Палеогеографія квартиру» на «Закономірності розвитку географічної оболонки», «Географічні основи природокористування» – «Геоєкологічні проблеми природокористування», «Основи загальної та суспільної географії» – «Загальні суспільно-географічні закономірності світу»; 2) вилучити з ОК дисципліну «Загальна та регіональна геодинаміка» та перенести її у вибірковий блок; 3) розширити вибіркові освітні компоненти відповідно до інновацій у шкільній програмі і тенденцій розвитку географічної науки; 4) увести в блок ОК дисципліни «Інклюзивна педагогіка», «Педагогіка і психологія вищої школи» (протоколи засідання кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії № 14 від 06.04.2021, кафедри економічної географії та екологічного менеджменту № 9 від 16.03.2021, зустріч НПП зі стейкхолдерами від 11.03.2021 ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=14058](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=14058))).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У результаті зустрічей із представниками студентства та студентським самоврядуванням було встановлено, що вони займають активну позицію у житті університету, є учасниками засідань Вчених рад ГФ та університету, навчально-методичної комісії, беруть участь у перегляді ОП та у будь-який час можуть звертатися до викладачів із пропозиціями щодо покращення ОП та змісту дисциплін. Членом вченої ради ГФ є Д. Пальчик. Саме через неї здійснюється комунікація здобувачів ВО з керівництвом факультету щодо періодичного перегляду ОП. Також студенти можуть брати участь безпосередньо в обговоренні ОП. І. Молдован підтвердив, що під час онлайн обговорення ОП «Географія» 11.03.2021 р. запропонував збільшити кількість вибіркових практично-і фаховоспрямованих дисциплін, орієнтованих на методику викладання в школі складних розділів навчальної програми. Задля отримання об'єктивної інформації щодо очікувань і задоволення здобувачів ВО якістю освіти в Університеті та її удосконалення в ЧНУ запроваджено опитування студентів (<http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/06stud/0910pytuv>). У ході експертизи було з'ясовано, що крайнє опитування серед студентів даної ОП проводилося у вересні 2021 р. щодо задоволеності студентів методами викладання навчальних дисциплін (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/stud/Zadovolenist%20stud%20metodam%20vuklad%20navch%20oduscuplin.pdf>) та вільного вибору освітніх компонентів здобувачами ВО (<http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/stud/Vilnuj%20vubir%20osvitnih%20komponentiv.pdf>). Водночас відсутній доступ на сайті (<http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/06stud/0910pytuv>) до результатів опитування, що були проведені минулого навчального року. Звіти та протоколи з аналізом результатів опитування гарантом не були надані. Декан ГФ М. Заячук наголосив на проведенні внутрішніх анкетувань, результати яких обговорюються на засіданнях кафедр. У соціальних мережах є група спілкування особисто декана з усіма студентами факультету, де студенти можуть висловити свої побажання і проблеми. Голова профспілкового комітету студентів ЧНУ В. Кіндзерський під час фокус-групи підтвердив участь студентського самоврядування разом з соціологічною лабораторією у проведенні опитувань «Викладач очима студентів», щодо виявлення пільгових та талановитих студентів, формату навчання тощо. Регулярно проводяться зустрічі представників студентського самоврядування з представниками ректорату, включно з керівництвом студмістечка, на яких обговорюються актуальні питання студентського життя. При цьому питання здобувачі ВО можуть передати через представників студентського самоврядування або бути присутні на зустрічі особисто.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час спілкування з роботодавцями було виявлено, що вони безпосередньо залучені до оновлення та перегляду ОП під час зустрічей з НПП ЧНУ ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=14058](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=14058)). По-перше, обговорюють проблеми і можливі покращення ОП під час зустрічей випускників, які переважно працюють за фахом і слідкують за життям ГФ, наголосила на цьому під час роботи фокус-групи директор Раковецької гімназії Солотвинської селищної ради С. Оглоб'як. Зокрема, було обговорення необхідності введення в ОП дисциплін, які відповідають курсам географії старшої школи, що було винесено О. Чубрей на засідання кафедри економічної географії та екологічного менеджменту (протокол № 9 від 16.03.2021 р.). По-друге, здійснюється внутрішнє обговорення ОП у закладах, які є зацікавленими у її покращенні. На цьому наголосив директор Глибочького ліцею Д. Глобак. Результати обговорення передаються робочій групі під час онлайн-спілкування по обговоренню ОП, яке відбулося у березні-квітні 2021 р. По-третє, безпосередня участь у розширеній онлайн-зустрічі щодо обговорення освітньої програми «Географія», що підтвердила К. Мельничук, вчитель географії Валякузьминської ЗОШ. Її пропозиції щодо посилення практичних занять було враховано, але посилення безпосередньо педагогічної практики не відбулося. Крім того частково враховані пропозиції щодо геоінформаційної підготовки майбутніх вчителів (запроваджено ОК4 «Інформаційно-комунікаційні технології»). О. Вовкович під час зустрічі з випускниками зазначила, що відбувається опитування випускників за гугл-формою. Враховуючи значний відсоток працевлаштування випускників за фахом, вважаємо це однією з форм отримання зворотного зв'язку від роботодавців щодо якості освіти та змісту ОП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В Університеті існує практика збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників. Функціонує в університеті Асоціація випускників, членом якої може стати кожен випускник університету за бажанням (<https://alumni.chnu.edu.ua/>). Так, випускниця 2019 р. О. Вовкович є членом цієї асоціації. Також вона наголосила на тому, що існує практика опитування випускників за узагальненими питаннями щодо працевлаштування за фахом та рівня формування компетентностей, необхідних для роботи. Запроваджена онлайн-карта випускників ГФ ЧНУ, де кожен випускник може залишити про себе інформації щодо кар'єрного зростання та іншу (<http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02about/06interakt>). Щовесни відбувається на ГФ зустріч з випускниками, на якій також отримують працівники ЧНУ інформацію щодо кар'єрного шляху.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В ЧНУ діють «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsytrp/view>) і «Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1BGtjpMStV35WLKnGjoozOwZMjofsBwnK/view>). ВСЗЯ передбачає моніторинг змісту підготовки фахівців, якісного складу НПП, навчальних ресурсів, підтримки здобувачів тощо. За результатами опитування, зазначив гарант ОП Б. Рідущ, виявлено було обмежену можливість формування індивідуальної траєкторії навчання, обмежену кількість закладів, де можливе проходження педагогічної практики, низький рівень залучення здобувачів ВО до перегляду ОП. Відповідно до цього, Центр забезпечення якості вищої освіти рекомендував виправити ці слабкі сторони. У результаті в ОП 2021 р. значно розширено перелік вибіркового дисциплін, які сформовані у 3 блоки (професійного спрямування, природничого спрямування, суспільно-географічного спрямування); педагогічна практика проходить не тільки у школах м. Чернівці, здобувачі залучені до перегляду змісту ОП, про що підтвердили і самі здобувачі (І. Молдован, І. Софійчук, К. Паращук). Для якісного і ґрунтовного проведення моніторингу доцільно ЗВО запровадити Положення про проведення опитування, що надасть офіційного статусу усім проведеним опитуванням. Ще одним способом визначення недоліків в ОП є оприлюднення проєкту ОП на сайті університету для громадського обговорення. На жаль, проєкт з результатами обговорення на сайті не представлений, але ознайомлення з протоколами засідань кафедр показало, що пропозиції, які надходять, переважно враховуються.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація даної ОП «Географія» первинна. Але до уваги були взяті пропозиції, висунуті за результатами акредитацій ОП інших спеціальностей. Так, було нещодавно створений студентський освітній простір на ГФ, з яким ЕГ ознайомили під час огляду МТБ, оновлені методичні рекомендації та порядок проведення захисту кваліфікаційних робіт магістрів http://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/vypuskna_kvalifikacijna_robota.pdf, http://geo.chnu.edu.ua/res//geo/1/navch.proc/poryadok%20zakhystu%20vypusknykh%20kvalifikatsiynykh%20orbit%20106%20heohrafiya%20ta%20014%20serednya%20osvita_mahistr.pdf), створено факультетську раду стейкхолдерів ([http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data\[16731\]\[news_id\]=14870](http://geo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/010news/archive&data[16731][news_id]=14870)).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Культура якості вищої освіти в ЗВО загалом сформована і сприяє розвитку даної ОП та освітньої діяльності в цілому. Питаннями розбудови й ефективного функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЧНУ імені Юрія Федьковича займається Центр забезпечення якості вищої освіти як структурний підрозділ Навчального центру (http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/zaginf/02%20strukt_univ/04%20navch_vid) при взаємодії з іншими структурними підрозділами університету, особливо соціологічною лабораторією. Під час всіх інтерв'ювань ЕГ дійшла висновку, в ЧНУ здійснюються заходи, які спрямовані на розбудову системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти і забезпечуються шляхом обговорення питань якості освіти на різних етапах. Було з'ясовано, що усі учасники освітнього процесу та зовнішні стейкхолдери, беруть участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП на таких етапах: впровадження, розроблення, перегляд освітньої програми, реалізація ОП, моніторинг якості освітньої програми на рівнях здобувачів ВО, кафедри, факультету, університету. Моніторинг раз на 4-5 років проводиться комплексний, щорічно – вибірково, тематичний, 1-2 рази на рік проводяться опитування щодо якості ОП. При розробці питань залучені співробітники Центру забезпечення якості вищої освіти, соціологічної лабораторії, заступники завідувачів кафедр, навчально-методичні ради, НПП можуть доповнити і розширити перелік питань, актуальними саме для них. Залучення роботодавців до освітнього процесу сприяє формуванню

культури якості у сфері практичної підготовки здобувачів. Система опитувань, аналіз результатів опитувань і їх впровадження перебувають у стадії становлення та розвитку.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Здобувачі вищої освіти, представники самоврядування та роботодавці залучені до процесу перегляду освітньої програми. Проведення внутрішньофакультетських опитувань та спілкування декана зі здобувачами у соціальних мережах. Запровадження на факультеті роботи Ради стейкхолдерів. В Університеті сформована культура якості вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: система опитувань не регулюється нормативними документами ЧНУ, результати минулорічних опитувань є недоступними на сайті ГФ, чітко не дотримуються вимоги нормативних документів ЗВО щодо щорічного перегляду ОП, відсутні на сайті ГФ та ЧНУ результати громадського обговорення проєкту ОП «Географія». Рекомендації: запровадити нормативне положення щодо проведення опитування в рамках моніторингу ОП; повною мірою дотримуватися нормативних документів, затверджених ЧНУ, наповнити сайт доступними для перегляду результатами моніторингу ОП, результатами громадського обговорення ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Проаналізувавши сильні та слабкі сторони Критерію 8 ЕГ дійшла висновку, що рівень відповідності критерію – В, адже в Університеті сформована культура якості вищої освіти, усі учасники освітнього процесу залучаються до участі у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП. Таким чином, за критерієм 8 ОП цілком відповідає акредитаційним вимогам за підкритеріями 8.2, 8.3, 8.4, 8.6 та 8.7. Однак, система опитувань здобувачів вищої освіти щодо якості освітнього процесу та ОП лише на початковому етапі, доступними для аналізу є тільки результати крайнього опитування, відсутній на сайті проєкт ОП та результати його громадського обговорення. Також до процедур забезпечення якості освіти залучається незначна кількість професіоналів-практиків і серед них взагалі відсутні іноземні представники, залучення яких було б позитивною практикою на ОП, враховуючи наявні контакти з румунськими колегами. Таким чином, за підкритеріями 8.1 та 8.5 дана ОП має незначні слабкі сторони, які не позначилися на набутті компетентностей здобувачами ВО.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Аналіз нормативно-правових документів ЧНУ імені Юрія Федьковича, зустрічі з різними фокус-групами (викладачі, співробітники, здобувачі тощо) дозволили ЕГ встановити, що в Університеті визначені чіткі і зрозумілі правила та процедури, що регулюють права і обов'язки всіх учасників освітнього процесу, та послідовно дотримуються під час реалізації ОП. Усі документи знаходяться у відкритому доступі на офіційному веб-сайті закладу (<http://www.chnu.edu.ua/>), серед яких: Статут університету (<https://u.to/GoGiGw>); Колективний договір ЧНУ на 2017-2020 роки (<https://u.to/eEGiGw>); Правила внутрішнього трудового розпорядку ЧНУ імені Ю. Федьковича (<https://u.to/2UGiGw>); Правила академічної доброчесності у ЧНУ ім. Ю. Федьковича (<https://u.to/KkKiGw>); Етичний кодекс ЧНУ імені Юрія Федьковича (<https://u.to/KkOiGw>); Положення про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у ЧНУ імені Юрія Федьковича (<https://u.to/UEOiGw>); Положення про організацію освітнього процесу в ЧНУ імені Юрія Федьковича (<https://u.to/sUOiGw>) і інші документи, які були зазначені у цьому звіті. Усі нормативно-правові документи опубліковані на сайті ЗВО у декількох розділах та вкладках: розділ «Загальна інформація» вкладка «Офіційна інформація» (https://u.to/_oOiGw); розділ «Навчання» вкладка «Освітня діяльність» (<https://u.to/OESiGw>); та на сайті географічного факультету – розділ «Деканат» вкладка «Нормативні документи». (<https://u.to/iYuiGw>) тощо. Проте, на думку ЕГ, розміщення документів ЧНУ на хмарному сервісі не є гарантією постійного доступу до них, тому варто було б переглянути можливість розміщення

документів на сервері для забезпечення швидкого доступу. Щодо англomовної версії сайту (<http://en.chnu.edu.ua/>), то вона потребує удосконалення, так як достатньо відрізняється від україномовної. За результатами проведених зустрічей з фокус-групами, експертною групою підтверджено, що усі учасники освітнього процесу обізнані зі своїми правами та обов'язками і мають відкритий доступ до публічної інформації.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

За результатами спілкування з учасниками фокус-груп, експертна група встановила, що Університет своєчасно оприлюднив на офіційному сайті проект освітньої програми з метою обговорення, отримання пропозицій чи зауважень від заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Проект ОП Географія зі слів керівництва (Рідуш Б.Т., Гарабajів Я.Д.), був представлений на сайті кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії у березні. За цей час проводились зустрічі зі здобувачами, зовнішніми стейкхолдерами задля обговорення та отримання пропозицій. У квітні було проведено обговорення даного проекту ОП під час онлайн-зустрічі, результати якої представлені на сайті географічного факультету (<https://u.to/GnOjGw>), також надається «Таблиця пропозицій та результати внесених змін до освітньої програми «Середня освіта (Географія)» спеціальності 014.07 Географія галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти» (<https://u.to/a3OjGw>). Зауваження чи пропозиції приймалися безпосередньо під час зустрічей зі стейкхолдерами. Але, на думку ЕГ, варто було б розглянути можливість створення функціоналу на сайті для подання пропозицій чи зауважень зацікавленими стейкхолдерами в режимі онлайн. Отже, проект ОП вчасно оприлюднюється на сайті кафедри з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін (стейкхолдерів). З огляду на виявлені деякі технічні недоліки, ЕГ рекомендує розглянути можливість створення функціоналу на сайті для налагодження зворотнього зв'язку зі стейкхолдерами.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Експертна група підтвердила, що Університет своєчасно оприлюднює достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її мету, очікувані результати навчання та компоненти) на своєму офіційному веб-сайті в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та суспільства. Посилання на освітні програми, що реалізуються в ЧНУ імені Ю.Федьковича опубліковані на офіційному сайті у розділі «Навчання», вкладка «Освітні програми по структурних підрозділах» (<https://u.to/OESiGw>), у якій представлено посилання на веб-сторінку структурних підрозділів, де представлена детальна інформація про освітні програми. На сайті географічного факультету дана ОП представлена у розділі «Спеціальності та ОПП» (<https://u.to/dd6jGw>). На сторінці «Абітурієнту» (<https://u.to/p96jGw>) опубліковано детальну інформацію про ОП Географія та ін. освітні програми факультету, програми вступних іспитів тощо. На сторінці кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії у розділі «ОП і силабуси» (<http://terra.chnu.edu.ua/category/op/>) опубліковані як дана ОП, так і силабуси усіх ОК, причому як обов'язкових, так і вибіркових. Цікавим розділом на сайті кафедри є розділ «Дисципліни», де опубліковано інформацію про цікаві факти, що вивчаються на відповідних ОК. Отже, на сайті університету, факультету та кафедри у відкритому доступі опублікована інформація про освітню програму Середня освіта (Географія) та освітні компоненти для інформування зацікавлених сторін.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильні сторони: 1. Чіткість і зрозумілість правил і процедур у ЧНУ імені Ю. Федьковича, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Нормативно-правові документи для учасників у відкритому доступі розміщені на офіційному сайті Університету. 2. Інформацію про ОП Географія висвітлено на сайті географічного факультету та кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії. Представлена детальна інформація про дану ОП та освітні компоненти (у вигляді силабусів) як для обов'язкових, так і для вибіркових ОК. Позитивні практики: наявність та постійна підтримка на сайті випускової кафедри розділу «Дисципліни», де опубліковано інформацію про цікаві факти, що вивчаються на відповідних ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Недоліком є розміщення документів Університету на хмарному сервісі, що, на думку ЕГ, не є гарантією постійного доступу до них. Англomовна версія сайту потребує удосконалення, так як відрізняється від україномовної. Деяким недоліком є відсутність Проекту ОП на сайті після обговорення та внесення змін. Позитивно в цілому оцінюючи

виконання критерію 9 експертна група вважає за необхідне надати деякі рекомендації щодо покращення ОП: Переглянути можливість розміщення документів Університету на сервері для забезпечення швидкого доступу до них. Удосконалити англomовну версію офіційного веб-сайту Університету. Розглянути можливість розміщення Проєкту ОП та створення функціоналу на сайті для налагодження зворотнього зв'язку із зацікавленими стейкхолдерами.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики (публічність і відкритість, чіткість та зрозумілість правил і процедур, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу у ЧНУ імені Юрія Федьковича), та наявності слабких сторін (розміщення документів на хмарному сервісі, відсутності Проєкту ОП після обговорення та внесення змін), більшість з яких мають суто технічний характер, експертна група дійшла висновку, що ОП Середня освіта (Географія) відповідає критерію 9 за рівнем B.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Воровка Володимир Петрович

Члени експертної групи

Прасул Юлія Іванівна

Вакал Юлія Сергіївна